महा–परित्त–पाठ

पृष्ठभूमि

बुद्धत्व प्राप्तीनंतर "बुद्ध" बनून पहिली वेळ राजकुमार सिद्धार्थ गौतम आपल्या पित्याच्या आग्रहावरून आपल्या पितृग्रामी आले आहे. ग्रामात उत्साही वातावरण आहे, लोकांनी आपल्या घरांची साफ–सफाई करून त्यांना चागल्या प्रकारे सजविले आहे.

भगवान बुद्धांचे स्वागत करण्यासाठी दिव्यांच्या माळा जाळून ठेविल्या आणि घराच्या छतावरून, दरवाजे, खिडक्यांमधून लोक त्यांच्या लाडक्या राजकुमाराची (आता बुद्ध) एक झळक पाहण्यासाठी टकामका डोळे वाटेवर ठेऊन वाट पाहात आहे.

यामधे राहुल पण आपल्या कमर्या समोरील सज्जावर उभा राहून आपल्या मातेस उत्सूकता पूर्वक विचारीत आहे की, माता हे जे लोक एकसारख्या पेहेरावात आपल्याकडे चालत येत आहेत यांमधील माझा पिता कोण आहे?

तेव्हा राहुल–माता ज्या शब्दांमधे आपल्या पुत्राला पित्याच्या बाबतीत सांगत आहे, त्याला नरसिंह गाथा म्हणतात.

– नरसिंह गाथा –

चक्कवरनिकत रत्तसुपादो, लक्खण मण्डित आयतपण्ही,	ज्यांचे चरण रक्त वर्ण चक्राने अलंकृत आहेत, ज्यांच्या पावलांच्या टाचा सुंदर आहेत, ज्यांचे पावलं
चामर छत्त विभूसित पादो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो. ॥ १ ॥	चामर–छत्राने सुशोभित आहेत. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ १ ॥
साक्यकुमार वरो सुकुमालो, लक्खणचिंत्तित पुण्यसरीरो,	ते जे सुकुमार शाक्य कुमार आहेत जे सुंदर चिन्हानी परिपूर्ण संपूर्ण शरीर संपन्न आहेत.
लोकहिताय गतो नरवीरो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ २ ॥	ज्याने लोकांच्या हितासाठी गृह त्याग केला, ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ २ ॥
पुन्नससंग निभुमुखवण्णो, देवनरोना पियो नरनागो,	ज्यांचे मुखमंडळ पुर्ण चन्द्राप्रमाणे प्रकाशमान आहे. देव मनुष्य व नाग गणांना प्रिय आहे.
मंत्तगजिन्द विलासितगामि, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ३ ॥	ते जे मस्त गजेन्द्र प्रमाणे जात आहे. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ३ ॥
खंतीयसम्भव अग्गकुलीनो, देवमनुस्स नमस्मित पादो।	ते जे सर्वश्रेष्ठ क्षत्रिय कुळात जन्म पावलेले असून ज्यांच्या चरणांची देव व मनुष्य वंदना करतात,
सिलसमाधि पतिठ्ठितचित्तो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ४ ॥	ज्यांचे चित्त शील–समाधीने परिशुद्ध झाले आहे. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ४ ॥
आयतयुत्तङ्ग सुसंठीतनासो, गोपमुखो अभिनील सुनेतो।	ज्यांची नासीका विस्तीर्ण आणि सरळ आहे. ज्यांचे नेत्र नील वर्णाचे आहेत, ज्यांच्या भुवया
इंद्रधनु अभिनील भमूको, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ५ ॥	इंद्रधनुष्याच्या कमानीप्रमाणे आहेत. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ५ ॥
वठ्ठ सुवठ्ठ सुसंठीत गीवो, सिंहहनु मिगराज सरीरो,	ज्यांचा चेहरा गोलाकार. ज्यांची हनुवटी सिंहाप्रमाणे व शरीर हरिणाप्रमाणे आहे, ज्यांचा रंग
कच्चनसुच्छवि उत्कमवण्णो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ६ ॥	सुवर्णाप्रमाणे आकर्षक आहे. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ६ ॥
सिनिद्ध सुगम्भीर मञ्जसुधोसो, हिंगलबद्ध सुरतसुजिव्हो।	ज्यांची वाणी कोमल आहे, गंभीर आहे, मधुर आहे, ज्यांची जिव्हा सेंदुराप्रमाणे रक्तवर्णाची आहे, ज्यांच्या
वीसती विसती सेतसुन्दतो, एस हि तू हे पिता नरसिंहो ॥ ७ ॥	मुखात पांढरे शुभ्र असे सोळा–सोळा बत्तिस दात आहेत, ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता
अञ्जनवण्ण सुनील सुकेसो, कंच्चनपट्ट विसुद्ध ललाटो।	आहेत. ॥ ७ ॥ ज्यांचे केस काळेभोर, डोळे निळे, कपाळ सोन्यासारखे तेजोमय आहे, ज्यांची काया
ओसधीपण्डर सुद्धसुउण्णो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ८ ॥	औषधी ताऱ्याप्रमाणे शुभ्र सुशोभित आहे. ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ८ ॥
गच्छंती नील पथे विय चन्दो, तारांगण परीवेट्रित रुपो।	निळ्या आकाशातील तारांगणात, जे चंद्रासमान व भिक्षुगणात शोभुन दिसणारे, आपल्या
सावकमज्झ गतो समणिन्दो, एस हि तूय्ह पिता नरसिंहो ॥ ९ ॥	श्रावकांसमावेत जात आहेत, ते जे नरात सिंह आहेत, तेच तुझे पिता आहेत. ॥ ९ ॥

जयमङ्गल अठ्ठगाथा

बाहुं सहस्सभिनिम्मित सावुधन्तुं, गिरीमेखलं उदित	ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, हत्यार धारण करुन सहस्रबाहू गिरीमेखाला, हत्तीवर आरुढ झालेल्या,

घोरं–ससेन–मारं दानादि धम्मविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु ते जयमंङलानि || १ ||

अत्यंत भयानक सेनेसह आलेल्या माराला, आपल्या दान आदि धम्म बलाने जिंकले.
त्या भगवान बुद्धांच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || १ ||

मारातिरेक–मभियुज्झित सब्बरंती, घोरमपना लवक
मक्ख मथंद्ध, यक्ख | खन्ती सुदन्तविधिना जितवा मुनिन्दो,
तं तेजसा भवतु ते जयमंङलानि || २ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, माराव्यतिरिक्त समस्त रात्र संग्राम करणाऱ्या घोर, दुर्धर आणि
निष्ठूर–हृदयी अशा आळवक नामक यक्षाला, शांती आणि संयम बलाने जिंकले, त्या
भगवान बुद्धांच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || २ ||

नालागिरि गजवरं अतिमत्तभूतं, दावग्गि चक्कमसनीव
सुदारुणन्तं मेत्तम्बुसेक विधिना जितवा मुनिन्दो, तं तेजसा
भवतु ते जयमंङलानि || ३ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, अग्नीचक्र आणि विजेप्रमाणे अत्यंत भयानक आणि मदोन्मत
अशा नालागिरी हत्तीला आपल्या मैत्रीरुपी पावसाने जिंकले, त्या बुद्धाच्या
प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || ३ ||

उक्खित्त खग्गमतिहत्थ सुदारुणन्तं, धावन्ति योजनपथंगुलि–
मालवन्तं | इध्दीभिसङगखत मनो जितवा मुनिन्दो, तं तेजसा
भवतु ते जयमंङलानि || ४ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, हातात तलवार घेऊन एक योजनेपर्यंत न थांबता धावणाऱ्या
अत्यंत भयानक अंगुलीमालाला, आपल्या रिद्धी बलाने जिंकले, त्या भगवान बुद्धाच्या
प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || ४ ||

कत्वान कठ्ठमुदरेंव इवगब्भिनीया, चिञ्चाय दुठ्ठवचन जनकाय
मज्झे, सन्तेन सोम विधिना जितवा मुनिन्दो तं तेजसा भवतु
ते जयमंङलानि || ५ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, पोटावर काष्ट बांधून गर्भवती सारखे आपले पोट मोठे झाल्याचे
ढोंग केलेल्या त्या चिंचा नामक स्त्रीला (जी बुद्धाला कलंक लावू पाहत होती) आपल्या
शांत आणि सौम्य बलानो जिंकले, त्या बुद्धाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || ५ ||

सच्चं विहाय–मतिसच्चकं वादकेन्तु वादाभिरोपितमनं
अतिअन्धभूतं पञ्ञापदीजलितो जितवा मुनिन्दो, तं तेजसा
भवतु ते जयमंङलानि || ६ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, सत्य सोडलेल्या व असत्य वादाचा पोषक, अभिमानी
वादविवादात पारंगत व अहंकाराने अंध झालेल्या सच्चक नामक परिव्राजकाला
प्रज्ञा–दीपाने जिंकले त्या बुद्धाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || ६ ||

नन्दो पनन्द–भुजंग विविधं महिद्धि, पुत्तेन थेर भुजगेन
दमापयन्तो | इदूपदेश विधिना जितवा मुनिन्दो, तं तेजसा
भवतु ते जयमंङलानि || ७ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, विविध ऋद्धी संपन्न नंदोपनंद नामक भुजंगाला आपल्या
महामौग्दल्यायन शिष्याकडून ऋद्धी, शक्ती आणि उपदेशाच्या बलानो जिंकले,
त्या बुद्धाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. || ७ ||

दुग्गहदिठ्ठी भुगजेन सुदठ्ठ हत्थं, ब्रम्हंविसुद्धि जुतिमिद्धि
बकाभिधानं | ञाणागदेन विधिना जितवा मुनिन्दो, तं तेजसा
भवतु ते जयमंङलानि || ८ ||

ज्या मुनिन्द्राने–बुद्धाने, भयंकर मिथ्यादृष्टीरुपी सापाने डसलेल्या विशुद्ध ज्योती
आणि ऋद्धी शक्ती संपन्न बक नामक ब्रम्हज्ञान्याला ज्ञानरुपी औषध देऊन जिंकले,
त्या बुद्धाच्या प्रतापाने तुमचेकल्याण होवो. || ८ ||

एतापि बुद्ध जयमंङ्गल अठ्ठगाथा, यो वाचकोदिनदिने सरते
मनन्दि | हित्वाननेक विविधांनी चुपछद्दवानि मोक्खं सुखं
अंधिगमेय्य नरोसपञ्ञो || ९ ||

जो कोणी पाठक ह्या बुध्दाच्या आठ मंगल गाथा दक्षतापूर्वक दररोज म्हणेल
तो बुध्दिमान पुरुष, स्त्री नाना प्रकारच्या उपद्रवापासून मुक्त होऊन सुख
प्राप्त करील. || ९ ||

महामंगल गाथा

महाकारुणीको नाथो हिताय सब्ब पाणिनं |
पूरेत्वा पारमी सब्बा पत्तो सम्बोधि–मुत्तमं |
एतेन सच्चवज्जेन होतु ते जयमङ्गल || १ ||

महाकारुणीक भगवान बुद्धाने समस्त प्राण्यांच्या कल्याणाकरिता
सर्व पारमिता पूर्ण करुन, उत्तम ज्ञान संपादन केले, ह्या सत्य वचनाने
तुमचे मंगल होवो. || १ ||

जयन्तो बोधियो मूले सक्यानं नन्दिवड्ढनो।	बोधीवृक्षाखाली बसून ज्याप्रमाणे शाक्यसिंह बुद्धाने ज्याप्रमाणे जय
एवं तुय्हं जयो होतु जयस्सु जयमङ्गल ॥ २ ॥	मिळवला, त्याप्रमाणे तुमचा जय होवो, तुमचे मंगल होवो. ॥ २ ॥
सक्कत्वा बुद्धरतनं ओसधं उत्तमं वरं,	जे बुद्ध रत्न उत्तम व श्रेष्ठ औषध आहे आणि जे सज्जन माणसांकरिता
हितं देव मनुस्सानं बुद्धतेजेन सोत्थिना।	हितकारी आहे, अशा बुद्ध रत्नाचा सत्कार केल्यामुळे बुद्धांच्या प्रतापाने
नस्सन्तुपद्दवा सब्बे दुक्खा वूपसमेन्तु ते ॥ ३ ॥	सर्व उपद्रव नष्ट होवो आणि तुमचे सर्व दु:ख दूर होवोत. ॥ ३ ॥
सक्कत्वा धम्मरतनं ओसधं उत्तमं वरं,	जे धम्म रत्न उत्तम व श्रेष्ठ औषध आहे आणि पिडेला शांत करणारे आहे,
परिमलाहुपसमनं धम्मतेजेन सोत्थिना।	अशा धम्म रत्नाचा सत्कार केल्यामुळे धम्माच्या प्रतापाने सर्व उपद्रव
नस्सन्तुपद्दवा सब्बे भया वूपसमेन्तू ते ॥ ४ ॥	नष्ट होवो आणि तुमचे सर्व भय शांत होवोत. ॥ ४ ॥
सक्कत्वा संघरतनं ओसधं उत्तमं वरं,	जे संघ रत्न उत्तम व श्रेष्ठ औषध आहे आणि जे आमंत्रणाला, पाहुणचाराला
आहुण्णेयं पाहुणेय्यं संघ तेजेन सोत्थिना।	पात्र आहे, अशा संघ रत्नाचा सत्कार केल्यामुळे संघाच्या प्रतापाने सर्व
नस्सन्तुपद्दवा सब्बे रोगा वूपसमेन्तु ते ॥ ५ ॥	उपद्रव नष्ट होवो आणि तुमचे सर्व रोग शांत होवोत. ॥ ५ ॥
यं किञ्चि रतनं लोके विज्जतति विविधं पुथु,	या जगात जी काही विभिन्न रत्ने विद्यमान आहेत, त्यामध्ये बुद्ध रत्नासारखे
रतनं बुद्ध समं नत्थि. तस्मा सोत्थि भवन्तु ते ॥ ६ ॥	श्रेष्ठ रत्न नाही, ह्यामुळे बुद्ध रत्नाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ ६ ॥
यं किञ्चि रतनं लोके विज्जति विविधं पुथु,	या जगात जी काही विभिन्न रत्ने विद्यमान आहेत, त्यामध्ये धम्म रत्नासारखे
रतनं धम्म समं नत्थि तस्मा सोत्थि भवन्तु ते ॥ ७ ॥	श्रेष्ठ रत्न नाही, ह्यामुळे धम्म रत्नाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ ७ ॥
यं किञ्चि रतनं लोके विज्जति विविध पुथु,	या जगात जी काही विभिन्न रत्ने विद्यमान आहेत, त्यामध्ये संघ रत्नासारखे
रतनं संघं समं नत्थि तस्मा सोत्थि भवन्तु ते ॥ ८ ॥	श्रेष्ठ रत्न नाही, ह्यामुळे संघ रत्नाच्या प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ ८ ॥
नत्थि मे सरणं अञ्ञं बुद्धो मे सरणं वरं,	भगवान बुद्धाशिवाय अनुसरण्यास सर्वोत्तम कोणी नाही, म्हणून मी
एतेन सच्चवज्जेन होतु मे जयमंगलं ॥ ९ ॥	भगवान बुद्धाला अनुसरतो ह्या सत्य वचनाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ ९ ॥
नत्थि मे सरणं अञ्ञं धम्मो मे सरणं वरं,	धम्माशिवाय अनुसरण्यास दुसरे काही नाही, म्हणून मी धम्माला
एतेन सच्चवज्जेन होतु मे जयमंगलं ॥ १० ॥	अनुसरतो ह्या सत्य वचनाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ १० ॥
नत्थि मे सरणं अञ्ञं संघो मे सरणं वरं,	संघाशिवाय अनुसरण्यास तिसरे काही नाही, म्हणून मी संघाला
एतेन सच्चवज्जेन होतु मे जयमंगलं ॥ ११ ॥	अनुसरतो ह्या सत्य वचनाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ ११ ॥
सब्बीतियो विवज्जन्तु सब्बरोगो विनस्सन्तु,	सर्व संकट दूर होवोत, सर्व रोग नष्ट होवोत, तुमचे सर्व विघ्न नष्ट होवोत,
मा ते भवत्वन्तरायो सुखी दीघायुको भव ॥ १२ ॥	तुम्ही सुखी आणि दीर्घायु होवोत. ॥ १२ ॥
भवतु सब्ब मंग्ङलं रक्खन्तु सब्बदेवता,	तुमचे सर्व मंगल होवोत, सर्व सत्पुरुष तुमचे रक्षण करोत, बुद्धांच्या
सब्ब बुद्धानुभावेन सदा सात्थि भवन्तु ते ॥ १३ ॥	प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ १३ ॥
भवतु सब्बमंग्ङलं रक्खन्तु सब्बदेवता,	तुमचे सर्व मंगल होवोत, सर्व सत्पुरुष तुमचे रक्षण करोत, धम्माच्या
सब्ब धम्मानुभावेन सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥ १४ ॥	प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ १४ ॥
भवतु सब्बमंग्ङलं रक्खन्तु सब्बदेवता,	तुमचे सर्व मंगल होवोत, सर्व सत्पुरुष तुमचे रक्षण करोत, संघाच्या
सब्ब संघानुभावेन सदा सोत्थि भवन्तु ते ॥ १५ ॥	प्रतापाने तुमचे कल्याण होवो. ॥ १५ ॥

नक्खत्तवक्ख भूतानं पापग्गह निवारणा,	सर्व वाईट प्रवृत्ती, दोष आणि सर्व उपद्रव परित्राण पाठ श्रवण केल्याने
परित्तस्सानुभावेन, हन्तुते सब्बे उपद्दवे ॥ १६ ॥	नष्ट होवोत. ॥ १६ ॥
यदुन्निमितं अवमग्ङलंञ्च, यो चामनापो सकुणस्स सद्धो,	जे वाईट निमित्त आहेत, वाईट कारण आहेत, अप्रिय शब्द आहेत
पापग्गहो दुस्सपितं अकन्तं । बुद्धानुभावेन विनासमेन्तु ॥ १७ ॥	व वाईट दोष आहेत, ते सर्व बुद्धांच्या प्रतापाने नष्ट होवोत. ॥ १७ ॥
यदुन्निमितं अवमग्ङलंञ्च, यो चामनापो सकुणस्स सद्धो,	जे वाईट निमित्त आहेत, वाईट कारण आहेत, अप्रिय शब्द आहेत
पापग्गहो दुस्सपितं अकन्तं । धम्मानुभावेन विनासमेन्तु ॥ १८ ॥	व वाईट दोष आहेत, ते सर्व धम्माच्या प्रतापाने नष्ट होवोत. ॥ १८ ॥
यदुन्निमितं अवमग्ङलंञ्च, यो चामनापो सकुणस्स सद्धो,	जे वाईट निमित्त आहेत, वाईट कारण आहेत, अप्रिय शब्द आहेत
पापग्गहो दुस्सपितं अकन्तं । संघानुभावेन विनासमेन्तु ॥ १९ ॥	व वाईट दोष आहेत, ते सर्व संघाच्या प्रतापाने नष्ट होवोत. ॥ १९ ॥

अठ्ठवीसति परित्तं

तण्हंकरो महाविरो मेधंकरो महायसो सरणंकरो	महान विर तनहंकर ज्यांचे यश फार गाजले, असे मेघंकर लोकहिता साठी
लोकहितो दिपंकरो जुतिंधरो ॥ १ ॥	अहोरात्र झटणारे सरणंकर ज्ञानाची जोत धारण करणारे दिपंकर. ॥ १ ॥
कौडीण्यय्यो जनपामोक्खो मंगलो पुरिसासभो	जनप्रमुख कौडिन्य, पुरुषोत्तम, मंगल मनाने विशुद्ध आणि धैर्यशाली सुमन
सुमनो सुमनो धीरो रेवतो रतिवड्ढंनो ॥ २ ॥	प्रेम वाढविणारे रेवत. ॥ २ ॥
सोभितो गुणसंपन्नो अनोमस्सी जनुत्तमो पदुमो	अनंत गुणाने सागर शोभीत लोककोत्तम अनोमदर्शी, लोकांत प्रत्यक्ष ज्ञान प्रदिप म्हणून
लोकपज्जीतो नारदो वरसारथी ॥ ३ ॥	गाजलेले पद्म, भटकलेल्या माणसांना वळणावर आणणारे सारथी स्वरूपनारद. ॥ ३ ॥
पदुमुत्तरो सत्तसारो सुमेधो अग्गपुग्गलो सुजातो	लोकांत सत्यसार वाटणारे पद्मोत्तर, सर्वश्रेष्ठ असे पुरुष सुमेध, सर्व पुरुषांत ज्ञानाने
सब्बलोकग्गो पियदस्सि नरासभो ॥ ४ ॥	अग्र ठरलेले सुजात, पुरुषांच्या सभेत निर्भयपणे वावरणारे प्रियदर्शी. ॥ ४ ॥
अत्थदस्सि कारुणिको धम्मदस्सि तमोनुदो सिद्धत्थो	करुणासागर अर्थदर्शी, अज्ञान, अंधःकाराचा नाश करणारे धम्मदर्शी संसारात
असमो लोके तिस्सो वरंदसंवरो ॥ ५ ॥	ज्यांच्यासारखा दुसरा कोणी नाही असे सिद्धार्थ, वरदायक संयमी तिस्स. ॥ ५ ॥
फुस्ससो वरदसंबुध्दो विपस्सि च अनुपमो	ज्यांचा आशीर्वाद कल्याणकारक ठरतो असे पुष्प संबुद्ध आणि अनुपम अनुत्तर ज्ञानी विपश्शी,
सिखी सब्बहीतो सत्था वेस्सभु सुखदायको ॥ ६ ॥	सर्वांच्या हिताचे चाहता शास्ताशिखी. प्राण्याच्या सुखासाठी अहोरात्र झिजणारे वैश्वभु. ॥ ६ ॥
ककुसंधो सत्थवाहो कोणागमनो रणस्चयहो	गणाचार्य कुकुसंघ, माराच्या युद्धभूमित विजयी पावलेले कोणागमन,
कस्सप्पो सिरिसंपन्नो गोतमो सक्यपु गवों ॥ ७ ॥	ज्ञानश्री संपन्न काश्यप आणि शाक्य श्रेष्ठ गौतम. ॥ ७ ॥
तेसं सच्चेन सिलेन खंतिमेत्तबलेन च तेपि त्व	या सर्वांच्या सत्य, शील, शांती (सहनशील) आणि मैत्रीच्या बळाने देखील
अनुरखंतु आरोग्यन सुखेन चाति ॥ ८ ॥	तुमचे रक्षण होवो. तुम्हाला आरोग्य आणि सुखाचा लाभ होवो. ॥ ८ ॥

अंगुलिमालं परित्तं

परित्तं यं भणंतस्स निसिन्नट्ठानं धोवनं ।	ते भंते जे परित्त पाठ करित आहे, त्यांच्या आसनाला जसे जलाने धुतल्या जाते,
उदकंपि विनासेति सब्बमेव परिस्सयं ॥ १ ॥	तसे हे परित्त सर्व भयाला धुऊन टाकणार आहे. ॥ १ ॥
सोत्थिना गब्भवुट्ठां यं च साधेति तं खणे ।	या सूत्ताच्या पाठाने गर्भातील शिशुचे पण रक्षण होते । अंगुलिमालास या परित्ताची देशना लोकनाथ

थेरस्संगुलिमालस्स लोकनाथेन भासितं || २ ||

"यतोहं भगिनी अरियाय जातिया जातो,

नाभिजानामि संचिच्च पाणं जीविता वोरापेता,

ते सच्चेन सोत्थि ते होंतु सोत्थि गब्भस्सा" ति || ३ ||

भगवान बुध्दांद्वारे केली गेली होती, आम्ही त्याच परित्ताचे पाठ करणार ज्याचे महातेज कल्पांपर्यंत रक्षण करेल. || २ || "भगिनी, जेव्हा आर्य संघात माझा जन्म झाला आहे, मला आठवत नाही की, मी जाणून कुण्या प्राण्यांची हिंसा केली आहे | या सत्य वचनाने तुमचे कल्याण होवो आणि तुमच्या गर्भस्थ शिशूचे कल्याण होवो. || ३ ||

जलनंदन परित्त

चतुवीसति बुद्धोति यो भविस्सति उत्तमं |

पारमी बलयुत्तेहि जलनंदन उत्तमं || १ ||

अनोमानी जलं तीरे उत्तमं पत्तचीवरं |

परमी ते जलं होति सब्ब बंधन छेदनं || २ ||

आनंदोति महाथेरं उत्तमं धंम्मभंडकं |

येनं भिक्खु महाथेरं सयने बंधन विद्धवंसनं || ३ ||

इतिसिरिलोकबुद्धेहि येन धंम्मानुभावतो |

यंत्रमंत्रहरं कत्त्वा विनासं बुद्धानुभावतो || ४ ||

मुनिंदो होति नमो बुद्धं मारसेना पभिज्जति |

दसकोटिसहस्सानि सब्बबंधन छेदनं || ५ ||

पारमिता गुणा होंति सो भविस्सति उत्तमं |

अनेककजातिसंसारं सहस्सं धंम्मानुभावतो || ६ ||

सयानो वां सहस्सानि उत्तमं गुणपुग्गलं |

असीतिं येन सब्बेपि सब्बसिद्धि भवंतु ते || ७ ||

पूर्ण केलेल्या पारमितांच्या बळांनी युक्त चौविस (२४) बुद्ध उत्तम आहे | पारमितांच्या बळांनी युक्त होण्याच्या कारणाने हे जलनंदन परित्त उत्तम आहे. || १ ||

अनोमा नदीचे तिर उत्तम पात्र–चीवर धारक बोधिसत्त्वांच्या अभिनिष्क्रमणाच्या पारमिता बळाने सर्व बंधनांचा नाश होऊन जावो. || २ ||

आनंद महाथेर उत्तम धंम्म भांडारिक आहे | असेच अंन्य महाथेर पण आहेत, त्यांच्या धंम्म बळानी बंधनांचा नाश होऊन जावो. || ३ ||

ह्या लोकात उत्पंन्न श्रीसंपंन्न बुद्धांच्या द्वारे उद्घाटित धंम्माच्या आणुभावाने तसेच बुद्धांच्या आणुभावाने सर्व यंत्र–मंत्र विनष्ट होऊन जावोत. || ४ ||

दहा कोटि सहस्त्र सैन्याच्या बरोबर आलेल्या माराला ज्या मुनिंद्राने पराजित करून बुद्धत्व लाभ केला, त्या समस्त बंधनांना नष्ट करणार्या संबुद्धाला नमन आहे. || ५ ||

ह्या संसारामधे अनेक जन्म घेऊन पारमी गुणांना पूर्ण करतांना, धंम्माचा आणुभाव प्राप्त करतांना उत्तम संबोधिला उपलब्ध केले आहे. || ६ ||

हजारो उत्तम गुणांनी युक्त भगवान बुद्ध तसेच एंशी (८०) महाश्रावकांच्या आणुभावाने तुमच्या सर्व मनोकामना पूर्ण होवोत. || ७ ||

जय परित्त

सिरि धिति मति तेजो जयसिद्धि महिसिद्धि महागुणं

अपरिमित्त पुज्ज़्त्राधिकारस्स सब्बंतराय निवारण

समत्थस्स भगवतो अरहतो संम्मा संबुद्धस्स |

व्दत्तिंस महापुरिसलक्खणानुभावेन, असीत्थनुब्यज्ज़न

लक्खणानुभावेन, अट्ठुत्तरसत मंगल लक्खणानुभावेन,

छब्बण्णरंस्यानुभावेन, केतुमालानुभावेन, दसपारमितानुभावेन

दस उपपारमितानुभावेन, दस परमत्थ पारमितानुभावेन सील

समाधि पय्यानुभावेन, बुद्धानुभावेन, धंम्मानुभावेन, संघानुभावेन,

तेजानुभावेन, ईद्धानुभावेन, बलानुभावेन त्रेय्यधंम्मानुभावेन,

ते श्रीसंपंन्न आहे, वैभवशाली आहे, प्रज्ञावान आहे, तेजस्वी आहे, महारुद्धिमान आहे, महागुणांनी युक्त आहे, अनंत पुण्यांचे अधिकारी भगवान अर्हंत संम्यक संबुद्ध समस्त विघ्णांचे निवारणामधे समर्थ आहेत |

बत्तिस (३२) महापुरुष लक्षणांच्या बळाने, एंशि (८०) अनुव्यंजन सहाय्यक लक्षणांच्या बळाने, एकशे आठ (१०८) मांगलिक लक्षणांच्या बळाने, सहा (६) वर्णिय तेजोमय रश्मिंच्या बळाने तसेच त्यांचे आभामंडळ यांच्या बळाने, दहा (१०) पारमितांच्या बळाने, दहा (१०) उपपारमितांच्या बळाने, दहा (१०) परम पारमितांच्या बळाने शील समाधिच्या अनुभवाने, बुद्धांच्या बळाने, धंम्माच्या बळाने, संघाच्या बळाने, तेजाच्या बळाने, रुद्धि–सिद्धिच्या बळाने, दहा (१०) बळाच्या प्रभावाने, धंम्मज्ञानाच्या बळाने, चौर्यांशी हजार (८४०००) धंम्म स्कंधाच्या

चतुरासीतिसहस्स धंम्मक्खंधानुभावेन, नवलोकुत्तर धंम्मानुभावेन,

अठ्ठंगिक मग्गानुभावेन, अठ्ठंसमापत्यानुभावेन, च्छलभिय्यानुभावेन,

मेत्ता करुणा मुदिता उपेक्खानुभावेन, सब्ब पारमितानुभावेन,

रतनत्तय सरणानुभावेन, तुय्हं सब्ब रोग सोक उपद्दव दुक्खदोमनस्सुपायासा

विंनस्संतु, सब्ब संकप्पा तुय्हं समिज्झंतु, दिघायुको होतु, सत वस्स जीवेन

समंगिको होतु सब्बदा।

आकास पब्बत वन भूमि तटाक गंगा महासमुद्द आरक्खित देवता

सदा तुम्हें अनुरक्खंतु, सब्बबुद्धानुभावेन, सब्बधंम्मानुभावेन,

सब्बसंघानुभावेन, बुद्धरतनं धंम्मरतनं संघरतनं तिंन्नं रतनानं आनुभावेन,

चतुरासीतिसहस्स धंम्मक्खंधानुभावेन, पिटकत्तयानुभावेन, जिनसावका-

नुभावेन, सब्बे ते रोगा, सब्बे ते भया, सब्बे ते अंतराया, सब्बे ते उपद्दवा,

सब्बे ते दुंन्निमित्ता, सब्बे ते अवमंगला विनस्संतु।

आयुवड्ढको, धनवड्ढको, सिरिवड्ढको, यसवड्ढको, बलवड्ढको, वंण्णवड्ढको,

सुखवड्ढको होतु सब्बदा।

दुक्ख रोग भया वेरा सोका सब्बे उपद्दवा।

अनेका अंतरायापि विनस्संतु च तेजसा॥

जयसिद्धि धनं लाभं सोत्थि भाग्यं सुखं बलं।

सिरिआयु च वण्णो च भोगं बुद्धि च यसवा।

सतवस्सा च आयु च जीव सिद्धि भवंतु ते॥

एतेन सच्च वज्जेन, सब्ब दुक्खो विनस्सति।

एतेन सच्च वज्जेन, सब्ब भयो विनस्सति।

एतेन सच्च वज्जेन, सब्ब रोगो विनस्सति।

बळाने, नऊ (९) लोकोत्तर धंम्म बळाने, आर्य अष्टांगिक मार्गाच्या बळाने, आठ (८)

मानस समापत्तिंच्या बळाने, संपूर्ण पारमितांच्या बळाने, त्रिरत्नांच्या प्रति

शरणागतिच्या बळाने, तुमचे सर्व रोग, शोक, उपद्रव, दुःख, दौरमंनस्य, निराशा

नष्ट होऊन जावोत, तुमचे सर्व शुभ संकल्प पूर्ण होवोत, तुम्ही दीर्घायुशी

होवोत, तुम्ही शतायुशी होवोत.।

आकाश, पर्वत, वन, भूमि, सरोवर, गंगा, महासमुद्राचे रक्षण करणारे समस्त

देवता तुमचे रक्षण करोत, सर्व बुद्धांच्या बळाने, सर्व धंम्माच्या बळाने,

सर्व संघाच्या बळाने, बुद्ध रत्न, धंम्म रत्न, संघ रत्न, या तीन रत्नांच्या

बळाने, चौर्यांशी हजार धंम्म स्कंधांच्या बळाने, त्रिपिटकाच्या बळाने,

भगवान बुद्धांच्या श्रावक संघाच्या बळाने, तुमचे सर्व रोग, भय, शोक,

उपद्रव, अपशकुन, अमंगळाचा नाश होऊन जावो.।

सदा-सर्वदा तुमचे आयुष्य वाढो, धन वाढो, श्रीसमृद्धि वाढो, यश वाढो,

बळ वाढो, सौंदर्य वाढो, सुख वाढो.।

दुःख, रोग, भय, वैर, शोक, सर्व उपद्रव, इर्षा-द्वेष आदी अशांती ह्या,

सर्व त्रिरत्नांच्या तेजाने संपूर्ण नष्ट होऊन जावोत.।

विजय सिद्ध होवो, धनलाभ होवो, कल्याण होवो, सौभाग्य, सुख, बाळाची

प्राप्ती होवो, समृद्धी, आयुष्य, सौंदर्य, ऐश्वर्य आणि यश यामध्ये वृद्धी होवो.।

शतायुपर्यंत तुमचे जीवन सुरक्षित व स्वस्थ राहो.।

या सत्य वचनाच्या बळाने, सर्व दुःखांचा विनाश होवो.

या सत्य वचनाच्या बळाने, सर्व भायांचा विनाश होवो.

या सत्य वचनाच्या बळाने, सर्व रोगांचा विनाश होवो.

सीवली परित्त

पुरेत्त्वा पारमी सब्बे सब्बे पच्चेक नायको।

सीवली गुण तेजेन परित्तं तं भणामहे।

न जालितीति जालितावी आ-ई, ऊ, आम इस्वाहा॥ १॥

बुद्धसामि बुद्धसच्चं पद्मुत्तरो नाम जिनो सब्बधंम्मेसु चक्खुंमा।

इतो सतसहस्सम्हि कप्पे उप्पज्जि नायको॥ २॥

सीवली च महाथेरो सो रहो पच्चयादिनं।

पियो देव मनुस्सानं पियों ब्रम्हुमुत्तमो।

जसे प्रत्येक नायकांनी, अर्हंतांनी, पारमिता पूर्ण केली आहे, अशा सर्व पारमितांना अर्हंत सीवलीने

पूर्ण केले आहे। त्यांच्या गुण व तेजाच्या प्रतापाने मी हे परित्त म्हणत आहे।

सर्व काही जळून गेल्या नंतरही जो जळत नाही, तो अक्षरस्वरूप आ ई ऊ, सर्व ई स्वाहा-बुद्ध सिद्ध

आहे, सत्य आहे. ॥ १॥ जिनेंद्रामधे पद्मोत्तर आहे, ते सर्व धंम्मामधे चक्षुमान, तत्त्वदर्शी आहे, आत्ता

पासून शत सहस्त्र कल्पापहिले नायक पद्मोत्तर बुद्धांचा प्रादुर्भाव झाला आहे. ॥ २॥

चीवर, पिंडपात, शयनासान, भैसज्य हे चार प्रत्यय प्राप्त करण्यायोग्य सीवली महाथेर देव आणि

मनुष्यांच्या प्रिय आहे. ते ब्रह्मदेव, नागदेव, गरूणदेवांचे प्रिय आहे. असे प्रणित इंद्रिय, प्रसन्न इंद्रिय,

पियो नाग सुपण्णानं पणीतिंद्रिय नमामहं || ३ ||

नासं सीमो च मे सीसं नाना जालिनिसज्ज़लिं |

सदैव मनुस्स पुजितं सब्बलाभा भवंतुमे || ४ ||

सत्ताहं द्वारमुळ्हाहं महादुक्ख संमप्पितो |

माता मे छंददानेनं एवमासि सुदुक्खिता || ५ ||

केसेसु छिज्जमानेसु अरहंतमपापुणिं |

देवा नागा मनुस्सा च पच्चयानुपदेंति मं || ६ ||

पदुमुत्तरं नामच्च विपस्सिं च विनायकं |

सं पुजयिं पमुदितो पच्चयेहि विसेसतो || ७ ||

ततो तेसं विसेसेनं कंम्मानं विपुलुत्तमं |

लाभं लभामि सब्बत्थ वने गामे जले थले || ८ ||

तदा देवो पणीतेही ममत्थाय महामति |

पच्चयेहि महाविरों ससंघो लोकनायको || ९ ||

उपट्ठितो मया बुद्धो गंत्त्वा रेवतमद्धस्स |

ततो जेतवनं गंत्त्वा एतदग्गे ठपेसिमं || १० ||

रेवतं दस्सनत्थाय यदा याति विनायको |

तिंस भिक्खुसहस्सेहि सह लोकग्ग नायको || ११ ||

लाभीनिं सीवली अग्गो मम सिस्सेसु भिक्खवो |

सब्बलोको हितो सत्था कित्तई परिसासु मं || १२ ||

किलेसा झापिता मय्हं भवा सब्बे समूहतो |

नागो व बंधनं छेत्त्वा विहरामि अनासवो || १३ ||

स्वागतं वत मे आसि बुद्धसेठ्ठस्स संतिकं |

तिस्स विज्जा अनुप्पंन्नो कतं बुद्धस्स सासनं || १४ ||

पटिसंभिदा चतुस्सो च विमोक्खापि च अट्ठमो |

छलभिय्या सच्चिकता कतं बुद्धस्स सासनं || १५ ||

बुद्धपुत्तो महाथेरों सीवली जिन सावको |

उग्गतेजो महावीरों तेजसा जिन सासनं || १६ ||

रक्खंतो सील तेजेन धनवंतो यसस्सिन्नो |

एवं तेजानुभावेन सदा रक्खंतु सीवली || १७ ||

कप्पट्ठायीति बुद्धस्स बोधिमुले निसीदयि |

मारसेनप्पद्दंत्तो सदा रक्खंतु सीवली || १८ ||

उत्तम संयमी यांना मी नमन करतो. || ३ || देव आणि मनुष्यांचे पुजित, अनेक लोक (जणता) ज्यांची मुकुटधारी रजांसहीत शिर झुकवून नमन करतात, अशा सीवली भंतेची मी पण शिर झुकवून नमन करतो आणि या पुण्य प्रतापाने माझी सर्व मनोकामना पूर्ण होवो. || ४ ||

जन्म घेण्याच्या सात (७) दिवस पहिले मातेच्या गर्भात मी महादुःख सहन केले होते आणि माझ्या मातेने पण खूप दुःख सहन केले होते. || ५ ||

प्रव्रज्जा ग्रहणाच्या वेळी केसमुंडन होते हे अर्हत्त्व फळ प्राप्त केले. देव, नाग, मनुष्यांनी मला अनेक प्रत्यय प्रदान केले. || ६ ||

प्रत्यय विषेशाने, विशिष्ट कामनेने मी त्यावेळी पद्मुत्तर नामधारी तसेच विनायक विप्पस्सि बुद्धांची प्रमुदित मनाने अनुयायीत्व अनुग्रहन केले होते. || ७ ||

त्याकाळी मी विशिष्ट प्रत्यायांचे दान तसेच कुशल कर्मांच्या विपाकाचे फळाने आज वन, ग्राम, जल, स्थळ, सर्वत्र चांगला उत्तम लाभच लाभ अर्जित करीत आहे. || ८ ||

या पुण्य कर्मांच्या हेतूने देवांनी मला मोठे प्रत्यय प्रदान केले आहे, त्या उत्तम प्रत्ययांना घेऊन संघाबरोबर मी लोकनाथ बुद्धांचे अनुयायीत्व करतो. || ९ ||

उपस्थित भगवान माझ्या बरोबर जाऊन स्थविर रेवताला पाहिले (बघितले), जेतवनामधे त्यांना सर्वलाभ श्रेष्ठांमधे अग्र म्हंटले आणि संघामधे मला अग्र स्थान, श्रेष्ठ पद प्रदान केले. || १० ||

तीस हजार (३००००) भिक्खु संघाबरोबर विनायक बुद्ध रेवत स्थविरच्या जवळ गेले होते. || ११ ||

तेथे संघाच्या समोर भगवानांनी माझ्या प्रशंसेत म्हंटले होते – भिक्खुहों, माझ्या शिष्यांमधे सीवली लाभिंमधे अग्र आहे, ही प्रशंसा सर्वांच्या समोर करीत आहे. || १२ ||

मी सर्व क्लेश समूहांचा नाश केला आहे. जसे हत्ती बंधनांना तोडून विचरण करीत असतो, असेच आश्रवरहित निर्मळ होऊन मी विहार करीत आहे. || १३ ||

बुद्ध श्रेष्ठांच्या शासनात माझे स्वागत झाले आहे, हे विस्मयकारी आहे. मी त्रैविध बुद्धांच्या शासनाचे अनुपालन करीत आहे. || १४ ||

चार (४) प्रतिसंविदा, आठ (८) विक्षोभ, आणि सहा (६) अभिज्ञांचा लाभ करून बुद्ध शासनाचे विहित कर्म मी पूर्ण केले आहे. || १५ ||

बुद्ध पुत्र महाथेर जिनेंद्र श्रावक यांच्या शांति तेजाद्वारा बुद्ध शासनाची आपल्या शील बळाने रक्षण केले, असे सीवली महास्थविर अग्र तेजस्वी आहे. || १६ ||

महाबळवान त्या शील तेजाने समृद्ध, यशस्वी आहे, अशा तेजाच्या बळाने सीवली सदा रक्षण करो. || १७ ||

कल्पावधी पूर्ण करून बोधिवृक्षाच्या (पिंपळ) खाली भगवान बुद्धांनी हजारो–हजार मारसेनेला पराजित केले, बुद्ध शिष्य सीवली मारसेनेपासून सदा रक्षण करो. || १८ ||

दहा (१०) पारमिता पूर्ण करून गौतम बुद्धांच्या शासनामध्ये प्रव्रज्जित होऊन थेर सीवली

दस पारमितोप्पंन्नो पब्बजि जिन सासनं |
गोतम सक्यपुत्तोसि थेरेनं मम सीवली || १९ ||
महासावका असीतिंसु पुंण्णंत्थेरों यसस्सि सो |
भवभोगे अग्ग लाभीसु उत्तमो तेन सीवली || २० ||
एवं अचिंतिया बुद्धा बुद्ध धंम्मा अचिंतिया |
अचिंतियेसु पसन्नानं विपको होति अचिंतियो || २१ ||
तेसं सच्चेन सीलेन खंति मेत्त बलेनं च |
तेपि मं अनुरक्खंतु सब्ब दुक्ख विनासनं || २२ ||
तेसं सच्चेन सीलेन खंति मेत्त बलेनं च |
तेपि मं अनुरक्खंतु सब्ब भय विनासनं || २३ ||
तेसं सच्चेन सीलेन खंति मेत्त बलेनं च |
तेपि मं अनुरक्खंतु सब्ब रोगो विनासनं || २४ ||

शाक्यपुत्र झाले. || १९ ||
भगवानांच्या एंशि (८०) महाश्रावकांमधे यशस्वी, लाभी आणि भवभोग घेण्यामधे
अग्रभागी महास्थविर सीवली आहे. || २० ||
अशा प्रकारे बुद्ध अचिंत्य आहे, आपल्या चिंतनाच्या पलिकडे आहे, बुद्धांचा धंम्म अचिंत्य
आहे, बुद्धांच्या धंम्मामधे जे प्रसन्न होतात, श्रद्धावान होतात, त्यांचे पुण्य विपाक पण
अचिंत्य होत असतात. || २१ ||
त्यांचे सत्य, शील, शांति व मैत्रीचे बळाने माझे रक्षण होवो, सर्व दुःखांचा विनाश
होवो. || २२ ||
त्यांचे सत्य, शील, शांति व मैत्रीचे बळाने माझे रक्षण होवो, सर्व भयांचा विनाश
होवो. || २३ ||
त्यांचे सत्य, शील, शांति व मैत्रीचे बळाने माझे रक्षण होवो, सर्व रोगांचा विनाश
होवो. || २४ ||

सुवण्णदोणि

सब्बसंखतधंम्मेसु ओत्तप्पाकारसंठितं |
ज्ञाणमोहितभारानं धंम्मसंवेगसच्चितं || १ ||
सस्सिरीकतरो नाथो केतुमालायलंकतो |
दक्खिणावत्तकेसोसि नीलामलसिरोरूहे || २ ||
उंण्हीससीसो रूचिरो परिपुण्णंसिरो वरो |
अनोलोकियमुद्धासि सुगंधतरमुद्धनो || ३ ||
उंण्हीसरुचिरोदार ललाटतटसोभितो |
मुदुतूलनिभोदात उंण्णामण्डलमंडितो || ४ ||
इंदचापनिभो नील–भूत्तटाकसुसज्जितो |
कंचंनंकुससंक्खासतुंगणासो विरोचति || ५ ||
लोचनद्वयमाभाति पंचवंण्णंसमुज्जलं |
देह देवविमांनम्हि मणिजालुपमुत्तमं || ६ ||
रंसिमाल नमो तुय्हं बुद्धसेनादिपंजर |
एवं तं बुद्ध जानाथ बुध्दं दस विलोचनं || ७ ||

सर्व धंम्म संस्कारामधे पापभिरुतेच्या रूपा मधे स्थित, ज्ञान–मोहित भारयुक्त तसेच धंम्म संवेगाचा
अनुभव करून घेतलेले. || १ ||
सीकर, श्रद्धाळू, केतुमाळाने अलंकृत, डोक्यावर दक्षिणावृत्त असलेले तसेच निळ्या वर्णांचे प्रदीप्त
केस असलेले मार्गदाते भगवान बुद्ध. || २ ||
उन्नत सिष वाले, रूचिकर, परिपूर्ण शिर वाले, श्रेष्ठ अपूर्व सौंदर्ययुक्त तसेच सुगंधतर मुख वाले. || ३ ||
रूचिर ऊष्णिश तसेच उदार ललाट (कपाळ) याने शोभित, मृदू कापसा सारखे, उदात्त त्यांच्या सारखे
कोमलतेने वेष्टित. || ४ ||
इंद्रधनुष्याच्या वलयासारखे, नीळवर्णमय भुक्षेत्रासारखे सुसज्जित तसेच सवर्ण पर्वतासारखी ज्यांची
उन्नत नासिका चमकत आहे. || ५ ||
असे ते भगवानांचे पाच वर्णांचे समुज्ज्वळ दोन्हीं नेत्र (डोळे) असे शोभित होतात, जसे देव विमानामधे
मणिमाळांनी उत्तम देह सुंदर दिसतो तसे. || ६ ||
बुद्ध सेनेचे आदि पंजर हे रंसिमाळ ! आपणांस नमस्कार आहे. अशा प्रकारे त्यांना बुद्धांच्या रुपात जाणा,
जे बुद्ध दहा (१०) विलोचन युक्त आहेत. || ७ ||

तिरोकुड्ड सुत्तं

तिरोकुड्डेसु तिट्ठंति, संधिसिंघाटकेसु च |

जे प्रेत आपल्या पूर्व घरांत येऊन घरांच्या भिंतीच्या बाहेर, जे दुरस्ती, चौरस्ती वर किंवा द्वाराच्या

द्वारबाहासु तिट्ठंति, आगंत्त्वान सकं घरं || १ ||
पहुते अन्नपानम्हि, खज्जभोज्जे उपट्ठिते |
न तेसं कोचि सरति, सत्तानं कम्म पच्चया || २ ||
एवं ददंति ज्ञातीनं, ये होंति अनुकंपका |
सुचिं पणीतं कालेन, कप्पियं पानभोजनं |
इदं वो ज्ञातीनं होतु, सुखिता होंतु ज्ञातयो || ३ ||
ते च तत्थ समागंत्त्वा, ज्ञातिपेता समागता |
पहुते अन्नपानम्हि, सक्कच्चं अनुमोदरे || ४ ||
चिरं जीवंतु नो ज्ञाती, येसं हेतु लभामसे |
अम्हाकं च कता पुजा, दायका च अनिप्फला || ५ ||
न हि तत्थ कसी अत्थि, गोरक्खेत्थ न विज्जति |
वणिज्जा तादिसी नत्थि, हिरञ्ञेन कयाक्कयं |
इत्तो दिंन्नेन यापेंति, पेता कालंकता तहिं || ६ ||
उंन्नमे उदकं वुट्ठं, यथा निन्नं पवत्तति |
एकमेव इतों दिन्नं, पेतानं उपकप्पंति || ७ ||
यथा वारिवहा पुरा, परिपुरेंति सागरं |
एकमेव इतों दिन्नं, पेतानं उपकप्पंति || ८ ||
अदासि मे अकासि मे, ज्ञातिमित्ता सखा च मे |
पेतानं दक्खिणं दज्जा, पुब्बे कतमनुस्सरं || ९ ||
न हि रूण्णं वा सोको वा, या चञ्ञा परिदेवना |
न तं पेतानमत्थाय, एवं तिट्ठंति ज्ञातयों || १० ||
अयं च खो दक्खिणा दिंन्ना, संघंम्हि सुप्पतिट्ठिता |
दीघरत्तं हितायस्स, ठानसो उपकप्पति || ११ ||
सो ञातिधंम्मो च अयं निदस्सितो, पेतांनं पूजा च कता उळारा |
बलं च भिक्खुनमनुप्पदिंन्न, तुम्हेहिं पुञ्ञं पसुतं अनप्पकं' ति || १२ ||

स्तंभांवर बसून आहे. || १ ||
तेथे प्रभुत अंन्न, पान, खाद्य, आणि भोजन असून पण त्यांना अकुशल कर्माच्या कारणाने घरचा कोणी पण परिजन त्यांची आठवण नाही करत. || २ ||
अशा प्रेतांवर दया करण्यासाठी त्यांचे जीवित संबंधीजन त्या प्रेतांना उत्तम आणि रुचिकर भोजनाने वेळो–वेळी हे सांगत तृप्त करीत राहतात की, हे भोजन आमच्या प्रेत ज्ञातिबंधूसाठी होवो. याला प्राप्त करून ते सुखानुभव करो. || ३ ||
ते ज्ञाति प्रेत तेथे येऊन त्यांचे दिलेले उत्तम तसेच प्रभूत रूचिकर भोजन प्राप्त करून तसेच त्याने संतुष्ट होऊन त्या भोजनदानाचे अनुमोदन याप्रकारे करतात. || ४ ||
"आमचे हे संबंधीजन चिरकाळ पर्यंत जिवीत राहो ज्यांच्या कृपेने आम्ही हे प्रभूत व रुचिकर भोजन मिळत आहे. दानदाता द्वारा केली गेलेली आमची ही पूजा त्यांच्यासाठी कधी निष्फळ नाही होणार." || ५ || तेथे प्रेतलोकांत नाही शेती आणि नाही दुधासाठी गाय, नाही धन कमवायला वाणिज्य–व्यापार. ते प्रेत तर तेथे आपल्या जिवीत संबंधीद्वारे कृत दानानेच आपले जीवन – यापन करतात. || ६ ||
ज्याप्रकारे उंच स्थळावरून पडलेले पाणी खालती वाहत जाते, त्याच प्रकारे येथील त्यांचे जिवीत संबंधीद्वारे प्रदान केलेले भोजंनच त्यांच्या उपयोगी येत असते. पूजा तर आमच्या साठी केली गेली आणि दायक पण रिकामा नाही जात. || ७ || जसे मेघ जलवृष्टी करून समुद्राला पूर्ण भारत राहते, त्याच प्रकारे या जिवीत संबंधीद्वारे प्रदान भोजनच त्यांच्या प्रेतांच्या उपयोगी येत असते. || ८ || त्यांच्या विषयी त्यांचे पूर्वकृत कर्मांवर : 'त्यांनी मला हे दिले होते, त्यांनी माझे अमुक उपकार केले होते किंवा हे माझे संबंधीजन होते, ते माझे मित्र होते, ते माझे सखा होते,' आदि चिंतन करून प्रेतांना दक्षिणा दिली जावी. || ९ || अशा संबंधीजनांच्या घरां मधे त्या प्रेतांसाठी नाही रुदन होत, नाही शोक होत. नाही कसल्या प्रकारचा विलाप पण होत. ||१०||
याप्रकारे संघाच्या माध्यमाने दिली गेली प्रेतहेतु दक्षिणा चिरकाळ त्या परिजनांसाठी अतिशय फळ दायक होते तसेच वेळ किंवा स्थळावर त्या प्रेतजनांना प्राप्त होत राहते. || ११ || याप्रकारे विस्ताराने ज्ञातिधंम्माचे निर्देश केले गेले तसेच उदार प्रेतपूजाचे पण वर्णन केल्या गेले. भिक्खुंच्या माध्यमाने दिल्या गेलेल्या दक्षिणेने भिक्षूंना पण बळ मिळणार तसेच आपण लोकांना पण प्रभुत पुण्य मिळणार. || १२ ||

सल्ल सुत्त

अनिमित्तमनञ्ञात, मचानं इध जिवितं |
कसिरं च परित्तं च, तं च दुक्खेनं संञ्ञुतं || १ ||
न हि सो उपकंम्मो अत्थि, येन जाता न मिय्यरे |
जरम्पि पत्त्वा मरणं, एवं धंम्मा हि पाणिनो || २ ||

येथे मनुष्याचे जीवन अनिमित्त आणि अज्ञान आहे, कठीण आणि अल्प आहे तसेच ते पण दुःखांनी युक्त आहे. || १ ||
असा कोणता उपक्रम नाही की, ज्यामुळे जन्मलेले लोक नाही मरणार. वृद्धत्व येऊन पण मरणे आहे. प्राण्यांचा असाच स्वभाव आहे. || २ ||

फलानमिव पक्कानं, पातो पतनतो भयं |
एवं जातानं मच्चानं, निच्चं मरणतो भयं || ३ ||

जसे पिकलेल्या फळाला प्रातकाळी पडण्याचे भय राहते, तेसेच जन्म घेतलेल्या प्राण्यांना नेहमी मृत्यूचे भय लागले राहते. || ३ ||

यथा' पि कुंभकारस्स, कता मत्तिक भाजना |
सब्बे भेदनपरियंता, एवं मच्चानं जीवितं || ४ ||

जसे कुंभाराद्वारा बनविलेले मातीचे भांडे सर्व तुटुन जाणारे आहेत, असेच सर्व प्राण्यांचे जीवन अंतापर्यंत आहे. || ४ ||

दहरा च महंता च, ये बला ये च पंडिता |
सब्बे मच्चुवसं यंति, सब्बे मच्चुपरायणा || ५ ||

तरुण, मोठे, मुले, आणि बुद्धिमान सर्व मृत्यूच्या नियंत्रणात चालले जातात. सर्व मृत्यूला प्राप्त होणारे आहेत. || ५ ||

तेसं मच्चुपरेतानं, गच्छत परलोकतो |
न पिता तायते पुत्तं, ञाति वां पन ञातके || ६ ||

त्या मृत्यूच्या अधिन राहणार्यांना परलोकात जातेवेळीं ना तर पिता पुत्राचे रक्षण करत, आणि नाही भाऊ-बंधु भाऊ-बंधूंचे. || ६ ||

पेक्खतं येव ञातीनं, पस्स लालपतं पुथु |
एवमेको व मच्चानं, गोवज्झो विय निय्यति || ७ ||

भाऊ-बंधूंच्या बघता क्षणीच, नाना प्रकारच्या विलापांना बघतांना पण मृत्यू एकटाच प्राण्यांना वध करणार्या गाई प्रमाणे काळाच्या ओघात घेऊन जातो. || ७ ||

एवमब्भाहतो लोको, मच्चुना च जराय च |
तस्मा धीरा नं सोच्चंति, विदित्त्वा लोकपरियायं || ८ ||

या प्रकारे हा लोक मृत्यू आणि वृद्धत्त्वाने पीडित आहे, यासाठी धीर पुरुष संसाराच्या स्वभावाला जाणून शोक करीत नाहीत. || ८ ||

यस्सं मग्गं न जानासि, आगतस्स गतस्स वा |
उभो अंते असंपस्सं, निरत्थं परिदेवसि || ९ ||

ज्याचे येणे आणि जाण्याच्या मार्गाला जाणत नाहीत, दोन्ही अंताला न बघून व्यर्थमधे विलाप करीत आहात. || ९ ||

परिदेवयमानो चे, किञ्चिदत्थं उदब्बहे |
सम्मुळ्हो हिंसमत्तानं, कयिरा चेनं विचक्खणो || १० ||

जर विलाप करतांना काही पण आपले भले करू शकले तर बुद्धिमान व्यक्ती पण आपल्याला पीडित करून तसेच करेन. || १० ||

न हि रूण्णेंन सोकेन, संति पप्पोति चेतसो |
भिय्यस्सुप्पज्जते दुक्खं, सरिरं चुपहञ्ञंति || ११ ||

परंतु रडून आणि शोक करून चित्ताला शांति प्राप्त होत नाही, त्यापेक्षा अधिक दुःखच उत्पंन्न होते, आणि शरीर पीडित होऊन जाते. || ११ ||

किसो विवण्णो भवति, हिंसमत्तानमत्तना |
न तेन पेता पालेंति निरत्था परिदेवना || १२ ||

स्वतःच स्वतःला पीडित करतांना व्यक्ति कृश आणि कुरूप होऊन जातो. त्याने प्रत्ययाचे पालन नाही होत. विलाप करणे निर्थक आहे. || १२ ||

सोकमप्पजहं जन्तू, भिंय्यो दुक्खं निगच्छति |
अनुत्थुनंतो कालकतं सोकस्स वसमंवगु || १३ ||

जो व्यक्ती शोक सोडत नाही, तो अत्याधिक दुःखाला प्राप्त होतो. मेलेल्या व्यक्तीसाठी पश्र्चाताप करतांना शोकाच्याच ताब्यात पडून जातो. || १३ ||

अञ्ञा' पि पस्स गमिने, यथा कंम्मुपगे नरे |
मच्चुनो वसमागंम्म, फदंतें चिध पाणिनो || १४ ||

आपल्या कर्मानुसार अंन्य पण मरूण जाणारे मनुष्य आणि मृत्यूच्या आहारी पडून येथे धडपडतांना प्राण्यांना बघा. || १४ ||

येन येन हि पञ्ञंति, ततो तं होति अञ्ञथा |
एतादिसो विनाभावो, पस्स लोकस्स परियायं || १५ ||

मनुष्य ज्या-ज्या गोष्टीला प्रिय समजतो, ती त्याला पृथक होऊन जाते. या प्रकारचा वियोग आणि शोकाच्या स्वभावाला बघा. || १५ ||

अपि वस्ससतं जीवे, भिय्यो वा पन मानवो |
ञातिसंघा विना होति, जहाति ईध जीवितं || १६ ||

जर मनुष्य शंभर (१००) वर्षे किंवा त्याच्या अधिक जिवीत राहणार तर पण तो भाऊ-बंधूंच्या वेगळा होऊन जातो आणि येथील जीवनाला सोडून देतो. || १६ ||

तस्मा अरहतो सुत्त्वा, विनेय्य परिदेवितं |
पेतं कालकतं दिस्वा, न सो लब्भा मया इति || १७ ||

यासाठी अर्हंताचा उपदेशाला एकूण विलाप करणे सोडून मरणार्या प्रत्येक व्यक्तीला बघून विचार करा की, तो मला पुन्हा नाही मिळू शकणार. || १७ ||

यथा सरणमादित्तं, वारिना परिनिब्बये |

ज्या प्रकारे आग लागलेल्या घराला पाण्याने विझवावे, असेच धीर, प्रज्ञावान, बुद्धिमान आणि

एवंपि धीरो सप्पञ्ञो, पंडितो कुसलो नरो।
खिप्पंमुप्पतितं सोकं, वातो तूलं' व धंसये ॥ १८ ॥
परिदेवं पजप्पं च, दोमनस्सं चं अत्तनो।
अत्तनो सुखमेसानो, अब्बहे सल्लमत्तनों ॥ १९ ॥
अब्बूळ्हसल्लो असितो, संतिं पप्पुय्य चेतसो।
सब्बसोक अतिक्कंतो, असोको होति निब्बुतो' ति ॥ २० ॥

कुशल नर उत्पन्न शोकाला शिघ्रही त्या प्रकारे नष्ट करून देतो जसे की, वायू रुई (कापूस) ला उडवून घेऊन जातो. ॥ १८ ॥
आपले सुख जानणारा मनुष्य शल्यरुपी (चिकित्सक) रडणे, विलाप करणे, आणि मानसिक दुःखाला काढून टाकणे. ॥ १९ ॥
जो शल्यरहित आहे, अनासक्त आहे आणि चित्त–शांतिला प्राप्त आहे, तो सर्व शोकाहून पलीकडे आहे, शोक–रहित होऊन शांत होतो. ॥ २० ॥

उग्ग सुत्तं

एवं मे सुत्तं। एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिंडिकस्स आरामे। अथ खो उग्गो राजमहामत्तो येन भगवा तेनुपसंकमि। उपसंकमित्त्वा भगवंतं अभिवादेत्त्वा एकमंतं निसीदि। एकमंतं निसिन्नो खो उग्गो राजमहामत्तो भगवंतं एतदवोच, "अच्छरियं भंते, अब्भुतं भंते, यावं अड्ढो चायं भंते, मिगारो रोहंणेय्यो यावं महद्धनो यावं महाभोगोति। कीव अड्ढा पनुग्ग, मिगारो रोहंणेय्यो यावं महद्धनो यावं महाभोगोति। सतं भंते, सहस्सानं हिरञ्ञस्स, को पन वादो रुपियस्साति?"

अत्थि खो एतं उग्ग धनं। ने तं नत्थिति वदामि। तञ्च खो एतं उग्ग, धनं साधारणं अग्गिना उदकेन राजूहि चोरेहि अप्पियेहि दायादेहि। सत्त खो इमानि उग्ग, धनानि असाधा–रणानि अग्गिना उदकेन राजूहि चोरेहि अप्पियेहि दायादेहि।
१. सद्धाधनं, २. सीलधनं, ३. हिरिधनं, ४. ओत्तप्पधनं,
५. सुतधनं, ६. चागधनं, ७. पञ्ञधनं।
इमानि खो उग्ग, सत्त धनानि असाधारणानि अग्गिना उदकेन राजूहि चोरेहि अप्पियेहि दायादेहि।

सद्धाधनं सीलधनं हरिओत्तपियं धनं।
सुत्तधनं च चागो च पञ्ञा वे सत्तमं धनं ॥ १ ॥
यस्स यते धना अत्थि इत्थिया पुरिसस्सवा।
स वे महद्धनो लोके अजेयो देवमानुसे ॥ २ ॥
तस्मा सद्धञ्च सीलञ्च पसादं धंम्मदस्सनं।
अनुयुञ्जेथ मेधावी सरं बुद्धान सासनंति ॥ ३ ॥

असे मी एकले आहे. एका वेळी भगवान श्रावस्तीमधे अनाथपिंडिकाच्या जेतवन आरामात विहार करीत होते. तेव्हा कधी उग्र राजमहामात्य भगवान बुद्धांच्या समोर आला. येऊन भगवानांना अभिवादन करून एकीकडे बसुन गेला. एकीकडे बसुन उग्र राजमहामात्याने भगवानांना हे निवेदन केले;
"आश्चर्य आहे, भंते ! अद्भुत आहे, भंते ! की हे मृगार रोहणेय किती धन–संपंन्न, किती भोगेश्वेर्येमान तसेच किती वैभवशाली आहे ! भंते ! याच्या जवळ कोटी कोटीपर्यंत सुवर्ण मुद्रा आहे, चांदीची तर गोष्टच सोडून द्या."
"परंतु, उग्र ! हे मृगार कितीही धन–संपंन्न, किती एश्वर्यवान, तसेच किती वैभवशाली आहे?"
उग्र ! मी तर या विशालराशी धनाला पण 'काहीच नाही' मानत, कारण की, उग्र ! हे साधारण धन अग्नि, जल, राजा, चोर, शत्रू, विरोधी या उत्तराधिकार्यांच्या द्वारा कधिही घेतले (हिरावले) जाऊ शकते. हो, उग्र ! हे सात धन असाधारण आहे, ज्यांना अग्नि, जल, राजा, चोर, शत्रू हे उत्तराधिकारी पण कधी नाही हिरावू (बळकाउ) शकत. कोणते सात?
१. श्रद्धाधन, २. शीलधन, ३. स्त्रिधन–लज्जा, ४. अवत्राप्यधन म्हणजे पापभिरुता,
५. श्रुतधनं, ६. त्यागधन म्हणजेच दान–पुण्य यांचा त्याग/विभाजन तसेच ७. प्रज्ञाधन.
उग्र ! हे सात धन म्हंटल्या जाते. हे सात धन, उग्र ! असाधारण असतात, कारण की, यांना अग्नि, जल, राजा, चोर, शत्रू, विरोधी ह्या उत्तराधिकार्यांच्या द्वारा कधी पण हिरावले (बळकावले) जाऊ शकत नाही.

श्रद्धाधन, शीलधन, स्त्रीधन, अवत्राप्यधन, श्रुतधनं, त्यागधन तसेच सप्तम प्रज्ञाधन. ॥ १ ॥
ज्या कुण्या स्त्रि–पुरुष यांच्या जवळ हे सात धन असतात, ते लोकांमधे महाधनी आहेत, ते देवता आणि मनुष्यांमधे अजय होत असतात. ॥ २ ॥
अतः मेधावि व्यक्तीला धंम्मदर्शनामधे श्रद्धोत्पादक, श्रद्धाधन, तसेच शीलधनाचा, बुध्दांच्या शासनाचे स्मरण करतांना अनुयोग, योग–साधना केली पाहिजे. ॥ ३ ॥

चतुरा रक्खा (चार–रक्षण–ध्यान)

बुद्धानुस्सति मेत्ताच असुभं मरणस्सति।	बुद्धांनुस्मृति, मैत्री, अशुभ भावना, आणि मरणानुस्मृति, शीलवान भिक्खुला हे चार रक्षण ध्यान
इति इमा चतुरारक्खा भिक्खु भावेय्य सीलवा ॥ १ ॥	करायला पाहिजे. ॥ १ ॥
अनंतवित्थार गुणं गुणतोनुस्सरं मुनि।	महामुनि बुद्धांचे अंनंत विस्तार गुण आहे, त्या गुणांची स्मृति करतांना बुद्धिमान भिक्खुला
भावेय्य बुद्धिमा भिक्खु बुद्धानुस्सतिमादितो ॥ २ ॥	बुद्धानुस्मृतिने ध्यान सुरू करायला पाहिजे. ॥ २ ॥

बुद्धानुस्सति (बुद्धनुस्मृति)

सवासने कीलेसे सो एको सब्बे निघातिय।	समस्त आसक्ती आणि क्लेशांना भगवानांनी एकट्यानिच नाश करून टाकीला. ते परम शुद्ध
अहु सुसुद्धसंतानो पुजानञ्च सदारहो ॥ १ ॥	झाले भगवान पुजेस आणि आदरास सर्वदा योग्य आहेत. ॥ १ ॥
सब्बकालगते धंम्मे सब्बे संम्मा सयं मुनि।	सर्व काळांतील समस्त धंम्मांचा त्या महामुनिने संम्यक प्रकारांनी सर्व कारणांसहित यथारूप
सब्बकारेन बुज्झित्त्वा ऐको सब्बञ्ञुतं गतो ॥ २ ॥	स्वतः जाणून सर्वज्ञ झाले आहेत. ॥ २ ॥
विपस्सनादिविज्जाहि सीलादिचरणेहि चं।	विपःस्सना आदिविद्या तसेच शील आदिआचरण याने सुसंमृध्द संपंन्न होऊन ते गगणामधे
सुसमिद्धेहि संपन्नो गगनाभेहि नायको ॥ ३ ॥	सूर्यासारखे नायक बनून चमकत आहेत. ॥ ३ ॥
सम्मागतो सुभं ठानं अमोघवचनो च सो।	संम्यक प्रकाराने शुभ स्थान प्राप्त ते अमोघवक्ता तिन्ही लोकांमधे संपूर्ण ज्ञानाने संपंन्न
तिविधस्सापि लोकस्स ञाता निरवसेसतो ॥ ४ ॥	आहेत. ॥ ४ ॥
अनेकेहि गुणोघेहि सब्बसत्तुत्तमो अहू।	अनेक गुणवान समस्त प्राण्यांमध्ये सर्वश्रेष्ठ त्यांनी अनेक उपायांनी लोकांच्या अकुशलतेचे
अनेकेहि उपायेहि नरदम्मे दमेसि च ॥ ५ ॥	दमन करून त्यांना सुसंस्कारित केले आहे. ॥ ५ ॥
एको सब्बस्स लोकस्स सब्बसत्तानुसासको।	ते एकटेच समस्त लोकातील सर्व प्राण्यांचे अनुशासक आहेत, तसेच सौभाग्य आणि एश्वर्य
भाग्यइस्सरियादीनं गुणानं परमो निधि ॥ ६ ॥	आदि गुणांचे परम निधि आहेत. ॥ ६ ॥
पञ्ञास्स सब्बधंम्मेसु करूणा सब्बजंतुसु।	ते सर्व धंम्मांमध्ये प्रज्ञापुर्ण आहेत आणि सर्व सजीव प्रण्यांसाठी करूणामय आहे तसेच
अत्तत्थानं परत्थानं साधिका गुणजेठ्ठिका ॥ ७ ॥	स्वहित आणि परहित साधन्यामधे सर्वोत्तम आहेत. ॥ ७ ॥
दयाय पारमि चित्त्वा पञ्ञायत्तानमुद्धरी।	पारमितांना पूर्ण करून उपलब्ध प्रज्ञेच्या बळाने त्यांनी स्वतः आपला उद्धार केला आणि
उद्धरी सब्बधंम्मे च दयायञ्ञे च उद्धरी ॥ ८ ॥	सर्व आयामांमधे धंम्माचा सदुपदेश करून करुणेच्या बळाने लोकांचा पण उद्धार केला. ॥ ८ ॥
दिस्समानोपि तावस्स रूपकायो अचिंतियो।	स्थूल दृष्यमान त्यांची रूपकाया पण चिंतनाच्या पलिकडे आहे तेव्हा असाधारण त्यांची
असाधारणञाणड्ढे धंम्मकाये कथा व का' ति ॥ ९ ॥	धंम्मकायेचे निमित्त काहिही सांगितले जाऊ शकते. ॥ ९ ॥

मेत्तानुस्सति (मैत्रीची अनुस्मृति)

अत्तूपमाय सब्बेसं सत्तानं सुखकामतं।	सर्वांना आपल्यासारखे जाणून की सर्व प्राणी माझ्याच सारखे सुखाची कामना करतात,
पस्सित्त्वा कमतो मेत्तं सब्बसत्तेसु भावये ॥ १ ॥	असे बघून सर्व प्राण्यांच्या प्रति मैत्री भावना करायला पाहिजे. ॥ १ ॥
सुखी भवेय्यं निद्दुक्खो अहं निच्चं अहं विय।	मी सुखी राहो, मी दुःखमुक्त राहो, ते जे माझे शुभचिंतक, जे तटस्थ आहे आणि जे वैरी
हिता चं मे सुखी होंतु मज्झट्ठा चथ वेरिनो ॥ २ ॥	आहे, सुखी राहो, दुःखमुक्त राहोत. ॥ २ ॥

इमम्हि गामक्खेत्तम्हि सत्ता होंतु सुखी सदा।	या गाव–शेतातील समस्त प्राणी सदा सुखी राहोत, ह्या राज्यातील आणि अन्य राज्यातील तसेच
ततो परञ्च रज्जेसु चक्कवालेसु जंतुनो ॥ ३ ॥	संपूर्ण चराचरातील (विश्वातिल) समस्त जीवजंतू सुखी राहोत. ॥ ३ ॥
समंत्ता चक्कवालेसु सत्तानंतेसु पाणिनो।	समस्त पृथ्वीवर वास करणारे सर्व प्राणी, सर्व पुद्गल, सर्व भुत ज्या–ज्यामधे जीवनाचे तत्त्व आहे,
सुखिनो पुग्गला भूता अत्तभावगता सियुं ॥ ४ ॥	अस्मिताभाव आहे, ते सर्व सुखी होवोत. ॥ ४ ॥
तथा ईत्थि पुमा चेव अरिया अनरिया पि च।	तसेहि दहा दिशांच्यामधे वास करीत असलेले समस्त स्त्री आणि पुरुष, श्रेष्ठ–अश्रेष्ठ, देव आणि
देवा नरा अपायट्ठा तथा दसदिसासु चा' ति ॥ ५ ॥	मनुष्य, अपायगतिला प्राप्त तिर्यकयोनि आदि समस्त प्राणी सुखी होवोत. ॥ ५ ॥

असुभानुस्सति (अशुभ अनुस्मृति)

अविञ्ञाण सुभनिभं सविञ्ञाणसुभं इमं।	सचेतनावस्था आणि चेतनावस्था दोन्ही स्थितिंमधे हे क्षयधर्म शरिर अशुभ आहे, कायेच्या
कायं असुभतो पस्सं असुभं भावये यति ॥ १ ॥	अशुभतेला असेच बघून अशुभ भावना ध्यान करायला पाहिजे. ॥ १ ॥
वंण्णसंठानगंधेहि आसयोंकासतो तथा।	वर्ण, रूप, गंध, आशय आणि दर्शन मधे शरीराचे सर्व बत्तीस तत्व मृतकायेसारखे अप्रियकर
पटिक्कुलानि काये मे कुणपानिद्विसोळ्स ॥ २ ॥	आहे. ॥ २ ॥
पतितम्हा पि कुणपा जेगुच्छं कायनिस्सितं।	कायेपासून विसर्जित अशुद्धिंपासुन अधिक घृणित अशुद्धी कायेमधे आहे. विसर्जित अशुध्या
आधारोहि सुचि तस्स काये तु कुणपे ठितं ॥ ३ ॥	कायेला अशुद्ध करीत नाही, परंतु शुचित्तापूर्ण आधाराची काया अशुचितांवरच अवलंबित आहे. ॥ ३ ॥
मील्हे किमि व कायोयं असुचिम्हि समुट्ठितो।	शेणातील उत्पंन्न किड्याप्रमाणे ही काया पण गर्भाच्या अशुचिपासून उत्पन्न आहे. वच्चकुटी,
अंतो असुचि संपुंण्णो पुंण्णवच्चकुटिविय ॥ ४ ॥	शौचालयाप्रमाणे हे मळापासून पुरीत आहे. ॥ ४ ॥
असुचिसंदते निच्चं यथा मेदक थालिका।	भांड्यात ठेवलेल्या चर्बिमधून जसे किडे निघतात, असेच या कायेमधून अशुद्धिता विसर्जित होत
नानाकिमिकुलावासे पक्कचंदनिका विय ॥ ५ ॥	असते. मळकुंडातील किड्यांप्रमाणे हि काया पण नानाक्रमि किटाणुंचे निवासस्थान आहे. ॥ ५ ॥
गंडभुतो रोगभूतो वणभूतो समुस्सयों।	हि काया साठविलेल्या फोडासारखे आहे, रोगासारखे, असाध्य घावा प्रमाणे हे अत्यंत जुगुत्साकारक
अतेकिच्छो ति जेगुच्छो पभिन्नकुणपूपमो' ति ॥ ६ ॥	आहे, घाण आहे, दुर्गंधीचा आघात करणारे, सडत असलेल्या प्रेता प्रमाणे आहे. ॥ ६ ॥

मरणानुस्सति (मरण अनुस्मृति)

पवातदिपतुल्याय सायुसंततिया खयं।	वार्यामधे ठेवलेल्या दिपकाप्रमाने आपले आणि दुसऱ्यांचे आयुक्षयाला बघत असतांना व्यक्तिला
परुपमाय संपस्सं भावये मरणस्सतिं ॥ १ ॥	मृत्युचे ध्यान करायला पाहिजे. ॥ १ ॥
महासंपति संपत्ता यथा सत्ता मता इध।	महासंपत्तीने संप्पंन्न प्राणी पण मृत्युला प्राप्त होऊन गेले आहेत. असेच एक दिवस मी पण मरूण
तथा अहं मरिस्सामि मरणं मम हेस्सति ॥ २ ॥	जाणार, मृत्यू माझ्याकडे सुनिश्चित चालत येत आहे. ॥ २ ॥
उप्पत्तिया सहेवेदं मरणं आगतं सदा।	जन्मा बरोबरच मृत्यूपण सोबत येत असतो, हत्यार्यासारखा मृत्यू मारून टाकण्यासाठी पाठलाग
मरणत्थाय ओकासं वधको विय एसति ॥ ३ ॥	करतच राहतो. ॥ ३ ॥
ईसकं अनिवत्तं तं सततं गमनुस्सुकं।	जीवन न थांबता, न उभे राहता, अविरत सतत गतिमान आहे, हे उदय होऊन अस्त होऊन
जीवितं उदया अत्थं सुरियो विय धावति ॥ ४ ॥	जाण्यासाठी धावत राहते. ॥ ४ ॥
विज्जुबुब्बुल–उस्साव, जलराजि परिक्खयं।	सूर्यासारखे, मेघगर्जणेप्रमाणे (मेघविद्युत), पाण्याच्या बुळबुळ्यासारखे, ओसर्त्या थेंबाप्रमाणे, पाण्यावर

घातको वरिपुत्तस्स सब्बत्था पि अवारियो || ५ ||

सुयसत्थामपुञ्ञिद्धि बुद्धिवुद्धि जिनव्दयं |

घातेसि मरणं खिप्पं का तु मादिसके कथा? || ६ ||

पच्चयानञ्च वेकल्या बाहिरज्झत्तुपद्दवा |

मरामोरं निमेसा पि मरमानो अनुक्खणंति || ७ ||

काढलेल्या रेषेप्रमाणे जीवन क्षणभंगुर आहे. हत्या करण्यासाठी आतुर शत्रूप्रमाणे मृत्यू पासून वाचले जाऊ शकत नाही. || ५ || महायशस्वी, सफळ, बळवान, पुण्यवान, रुद्धिमान, बुद्धिमान, भगवान बुद्धांचे क्षिप्र मृत्यूने घात केले तर माझ्या सारख्याची काय कथा? || ६ || प्रत्ययांपासून निर्मित कायेमधे अंतरवाह्य उपद्रव कुण्या पण क्षणी मृत्यूचे कारण बनू शकते आणि पळ–पळ मी तर मरतच आहे. || ७ ||

अट्ठसंवेगवत्थूनि (अष्ठ–संवेग–वस्तु)

भावेत्त्वा चतुरा रक्खा आवज्जेय अनंतरं |

महासंवेगवत्थूनि अट्ठ अट्ठितवीरियो || १ ||

जाति जरा व्याधि चुंती अपाया, अतीत अप्पत्तकवट्टदुक्खं |

ईदानि आहार गवेट्ठि दुक्खं संवेग वत्थूनि इमानि अट्ठ || २ ||

पातो च सायमपिचेव इमं विधिञ्ञो, आसेवते

सततमत्तहिताभिलासी | पप्पोति सो ति विपुलं हत्तपारिपंथो,

सेट्ठं सुखं मुनि विसिट्ठमतं सुखेन चा' ति || ३ ||

चार रक्षणाच्या ध्यान भावनेच्या आवर्जनाच्या नंतर, पूर्ण होण्याच्या अनंतर, उद्योगांना अष्टवीर्य, आठ संयोगांची ध्यान भावना करायला पाहिजे. || १ || जन्म, जरा, व्याधि, मृत्यू, नरक अथवा पशु योनिमधे अपायगति, अतित (पूर्वी) चे दुःख, भविष्यातील संभावित दुःख तसेच आहाराची गवेशना, भोजनाचा शोध ह्या आठ संवेगाच्या गोष्टी, वस्तु आहेत. || २ || प्रातकाळ आणि सायंकाळ ह्या विधिपासून हिताभिलाषी जो बुद्धिमान सतत आसेवन करतो, साधना करतो, विपुल अवरोधांना पण विनष्ट करत असता, महामुनि बुद्धांद्वारे उपदेशित परम श्रेष्ठ सुख निर्वानाला प्राप्त करतो. || ३ ||

पटिच्च समुप्पादं

एवं मे सुतं | एक समयं भगवा उरुवेलायं विहरति नज्जा नेरञ्जराय तीरे बोधिरूक्खमुले पठमाभिसंबुद्धों | तेन खो पन समयेन भगवा सत्ताहं एकपल्लंकेन निसिंन्नो होति विमुत्तिसुखपटिसंवेदी | अथ खो भगवा तस्स सत्ताहस्स अच्चयेन तम्हा समाधिम्हा वुट्ठहित्त्वा रत्तिया पठमं याम पटिच्चसंम्मुप्पादं अनुलोमं साधुकं मनसाकासि – "इति इमस्मिं सति ईदं होति, इमस्सुप्पादा ईदं उप्पज्जति; यदिदं – अविज्जा पच्चया संखारा, संखार पच्चया विञ्ञाणं, विञ्ञाणं पच्चया नामरूपं, नामरूप पच्चया सळायतनं, सळायतन पच्चया फस्सो, फस्स पच्चया वेदना, वेदना पच्चया तण्हा, तण्हा पच्चया उपादानं, उपादान पच्चया भवो, भव पच्चया जाति, जाति पच्चया जरा–मरणं–सोक–परिदेव–दुक्ख–दोमनस्स–उपायासा संभवंति | एवमेत्तस्स केवलस्स दुक्खंक्खंदस्स समुदयो होति" ति |

अथ खो भगवा तस्स सत्ताहस्स अच्चयेन तम्हा समाधिम्हा वुट्ठहित्त्वा

रत्तिया पठमं याम पटिच्चसमुप्पादं पटिलोमं साधुकं मनसाकासि –

"इति इमस्मिं असति इदं न होति, इमस्स निरोधा इदं निरूज्झति;

यदिदं – अविज्जा निरोधा संखारनिरोधो, संखार निरोधा विञ्ञाण–

निरोधो, विञ्ञाण निरोधा नामरूपनिरोधो, नामरूप निरोधा सळायतन –

निरोधो, सळायतन निरोधा फस्सनिरोधो, फस्स निरोधा वेदनानिरोधो,

वेदना निरोधा तण्हानिरोधो, तण्हा निरोधा उपादाननिरोधो, उपादान

निरोधा भवनिरोधो, भव निरोधा जातिनिरोधो, जाति निरोधा जरा–

मरणं–सोक–परिदेव–दुक्ख–दोमनस्स–उपायासा निरूज्झति।

एवमेत्तस्स केवलस्स दुक्खक्खंदस्स निरोधो होती" ति।

सिगालोवाद–सुत्त उपासक/उपासिका (परित्त–गाथा)

– नाम–रूपं विसुद्धिया – (रूप–स्कंध, नाम–स्कंध शुद्धि)

पाणातिपातो अदिन्नादानं, मुसावादो च वुच्चति।	जीवहिंसा, न दिलेले दान (चोरी), खोटे बोलणे जे म्हंटल्या जाते. आणि परस्त्रीची अभिलाषा पण, बुद्धिमान
परदारं गमनं च एवं, न पस्संति पंडिता" ति ॥ १ ॥	यांची प्रशंसा करीत नाहीत. ॥ १ ॥
छंदा दोसा भया मोहा, यो धंम्मं अतिवत्तति।	छंद, द्वेष, भय, आणि मोहापासून, जो धंम्माचे अतिक्रमण करीत असतो. त्याचे यश असे क्षीण होते की,
निहींयति यसो तस्स, काळपक्खेव चंदिमा ॥ २ ॥	जसे अमावशेचा (कृष्णपक्ष) चंद्र क्षीण होत असतो. ॥ २ ॥
छंदा दोसा भया मोहा, यों धंम्मं न अतिवत्तति।	छंद, द्वेष, भय, आणि मोहापासून, जो धंम्माचे अतिक्रमण करीत नसतो. त्याचे यश असे वाढत असते की,
आपुरति यशो तस्स, सुक्कपक्खेव चंदिमा" ति ॥ ३ ॥	जसे पौर्णिमेचा (शुक्लपक्ष) चंद्र संपूर्ण आणि मोठा दिसतो. ॥ ३ ॥

– पापमित्तो पापसखो – (पाप–मित्र = अ–मित्र)

होति पानसखा नाम, सम्मियसम्मियो।	जो मद्यपाणामधे साथ देत असतो, तो समोरच प्रिय बनत असतो, तो मित्र नाही. । जो काम झाल्यावर
यो च अत्थेसु जातेसु, सहायो होति सो सखा ॥ ४ ॥	पण सहाय्य करतो तो मित्र राहतो तोच सखा सारथी आहे. ॥ ४ ॥
अस्सूरसेय्या परदारसेवना, वेरप्पसवो च अनत्थता च।	अती–निद्रा, परस्त्रिगमन; वैर उत्पन्न करणे, अनर्थ करणे. । वाईटाची मित्रता, आणि खूप कंजुषी, हे
पापा च मित्ता सुकदरियता च, एते छ ठाना पुरिसं धंसयंति ॥ ५ ॥	सहा मनुष्याला बर्बाद करून सोडतात. ॥ ५ ॥
पापमित्तो पापसखो, पाप आचार गोचरो।	वाईट मित्र असणारा, वाईटात साथ देणारा आणि वाईटात अनुरक्त असणारा. । मनुष्य ह्या लोकात
अस्मा लोका परम्हा च, उभया धंसते नरो ॥ ६ ॥	आणि परलोकात, दोन्हीही ठिकाणी नष्ट–भ्रष्ट होत असतो. ॥ ६ ॥
अक्खित्थियो वरूणी नच्चगीतं, दिवा सोप्पं पारिचरिया	जुवा, परस्त्रिगमन, दारू, नाच–गीत, दिवसा झोपणे, अवेळी सेवा करवून घेणे. । वाईट मित्रांची साथ
अकाले। पापा च मित्ता सुकदरियता च, एते छ ठाना पुरिसं	असणे, आणि खूप कंजुषी, ह्या सहा मनाच्या स्थिती मनुष्याला बर्बाद करून टाकतात. ॥ ७ ॥
धंसयंति ॥ ७ ॥ अक्खेहि दिब्बंति सुरं पिवंति, यंतित्थियो	जे येथे येऊन डोळ्यांनी विनोद करतात, दारू पितात, प्राणांहून प्रिय भाड्याने मिळणाऱ्या स्त्रियांना
पाणसमा परेसं। निहीनसेवी न च बुद्धसेवी, निहीयते	दूर–दूर पर्यंत शोधत असतो. । ते ज्ञानाचे सेवन करीत नाहीत तर खोट्याचे सेवन करतात, ते अमावशेच्या

काळपक्खेव चंदो ॥ ८ ॥	(कृष्णपक्ष) चंद्रासारखे घटत (क्षीण) जाणारे असतात. ॥ ८ ॥

अक्खेहि = येथे येऊन डोळ्यांनी; दिब्बंति = मनोविनोद करतात; सुरं = दारू, मद्य; पिवंति = पितात; यंतित्थियो = भाड्याने आमोद (आनंद/सुख) देणार्या स्त्रिया;

परेसं = पर + एसति = दूर पर्यंत शोधत असतो.

यो वारुणी अद्धनो अकिञ्चनो, पिपासो पिवं पापागतो।	जो पक्की दारू पितो, तो निर्धन, अधिन (रिकामा), दारुड्या विहिरीत पडण्यासारखा वाईटाकडे
उदक मिव इंणं विगाहति, अकुलं काहिति खिप्पमत्तनो ॥ ९ ॥	जातो. । जो पाण्यासारखा रुणामधे (कर्ज) खूप जास्त बांधला राहतो, आणि व्याकूळ मन करून आपल्या
न दिवा सोप्पसीलेन, रत्तिमुट्ठानदेस्सिना।	वंशाला बदनाम करीत राहतो. ॥ ९ ॥ दिवसा निद्राशील, रात्रीच्या उठण्याला खराब मानीत असलेला,
निच्चं मत्तेन सोंडेने, सक्का आवसि तुं घरं ॥ १० ॥	सदा नशेमधे मस्त, घर–गृहस्ती चालवू शकत नाही. ॥ १० ॥
अतिसीतं अतिउण्हं, अति सायं इदं अहु।	खूप शित आहे, खूप गर्मी आहे, आता खूप सायंकाळ झालेली आहे. याप्रकारे विषाक्त कर्म करीत
इति विस्सट्ठकाम्मंते, अत्था उच्चेंति मानवे ॥ ११ ॥	मनुष्य धनहिन होऊन जातो. ॥ ११ ॥
योध सीत च उण्हं च, तिणा भिय्यो न मञ्ञंति।	जो पुरुष काम करीत शीत–उष्णतेला, कणापेक्षा अधिक नाही मानत, तो सुखापासुन वंचित होणारा
करं पुरिस किच्चानि, सो सुखं न विहायति ॥ १२ ॥	नसतो. ॥ १२ ॥
अञ्ञदत्थुहरो होति, अप्पेन बहुमिच्छति।	चार गोष्टींनी परधन हारकाला अमित्र समजले पाहिजे. तो परधनहारक असतो, आपल्यासाठी
भयस्स किच्चं करोति, सेवति अत्थकारणा ॥ १३ ॥	खूप जास्त धनाची इच्छा करीत असतो, विपःत्तिचे काम करतो, आणि स्वार्थासाठी सेवा करतो. ॥ १३ ॥
अञ्ञदत्थुहरो मित्तो, यो च मित्तो वचीपरो।	परधनहारी मित्र आणि जो वचीपरंम मित्र आहे. । प्रियजणांना चापलुसि मित्र आहत करतात आणि
अनुप्पियं च यो आह, अपायेसु च यो सखा ॥ १४ ॥	जे दूर्गतीच्या कामात सखा (साथी) असतात. ॥ १४ ॥
एते अमित्ते चत्तारो, इति विञ्ञाय पंडितो।	हे चारी अमित्र शत्रू आहे, असे जाणून विद्वान पुरुष, धोक्याच्या रस्त्यासारखे, त्यांना दुरूनच सोडून
आरका परिवज्जेय्य मग्गं, पटिभयं यथा" ति ॥ १५ ॥	देतात. ॥ १५ ॥

– उपकारो च यो मित्तो – (उपकारी–मित्र)

उपकारो च यो मित्तो, सुखे दुक्खे च यो सखा।	जो मित्र उपकारक असतो, सुखदुःखांमधे जो सखा बनून राहतो. । जो मित्र हितवादी असतो, आणि
अत्थक्खायी च यो मित्तो, यो च मित्त अनुकंपको ॥ १६ ॥	जो मित्र अनुकंपक (दयाळू) असतो. ॥ १६ ॥
एतेपि मित्ते चत्तारो, इति विञ्ञाय पंडितो। सक्कच्चं पयिरू–	हेच चार मित्र आहेत, बुद्धिमान असे जाणून. । सत्कारपूर्वक मातापिता आपल्या औरस पुत्राची काळजी
पासेय्य, माता पुत्तं व ओरसं। पंडितो सीलसंपन्नो, जलं अग्गीव	घेतात त्यासारखी बुद्धिवाणाने सीलसंपन्नतेने त्यांच्या चुका दाखवून त्या सुधरवून त्यांची सेवा करावी.
भासति ॥ १७ ॥ भोगे संहरमानस्स, भमरस्सेव इरीयतो।	॥ १७ ॥ सदाचारी विद्वान मधमासि सारखे भोगांचा संचय करून, प्रज्वळीत अग्निसारखे प्रकाशमान
भोगा संन्निचयं यंति, वम्मिकोवुपची यति ॥ १८ ॥	होत असतात. । त्यांचे भोग (संपत्ती) अशी वाढते की, जसे वाळविचे घर वाढते. ॥ १८ ॥
एवं भोगे समाहत्त्वा, अलमत्तो कुले गिही।	या प्रकारे भोगांचा संचय करून, अर्थ संप्पंन्न कूळवान जो गृहस्थ. । चार भागांमधे भोगांना विभाजित
चतुधा विभजे भोगे, स वे मित्तानि गंधति ॥ १९ ॥	करून, तेथेच मित्रांना मिळवून दरवळेल. ॥ १९ ॥
एकेन भोगे भुञ्जेय्य, द्विही कम्मं पजोजवे।	एका भागाला स्वतः उपभोगा, दोन भागांना कामात वापरा. । चौथ्या भागाला आपातकाळात कामि
चतुत्थञ्च निधापेय्य, आपदासु भविस्सती" ति ॥ २० ॥	येण्यासाठी ठेऊन द्या. ॥ २० ॥

– एता दिसा नमस्सेय्य – (सहा दिशांना नमस्कार [अनुकरण])

मातापिता दिसा पुब्बा, आचरिया दक्खिना दिसा।	माता–पिता पूर्व दिशा आहे, आचार्य दक्षिण दिशा, पुत्र–पुत्रि–जीवनासाथि पश्चिम दिशा,
पुत्तदारा दिसा पच्छा, मित्तामच्चा च उत्तरा ॥ २१ ॥	मित्र–अमात्य उत्तर दिशा. ॥ २१ ॥
दास कंम्मकरा हेट्ठा, उद्धं समणब्रम्हणा।	दास–कामकरी खालची दिशा, श्रमणब्राम्हण वरची दिशा, गृहस्थांना आपल्या कुळात
एता दिसा नमस्सेय्य, अलमत्तो कुले गिही ॥ २२ ॥	ह्या दिशांना चंगल्या प्रकारे नमस्कार (आचरण) करायला पाहिजे. ॥ २२ ॥
पंडितो सील संप्पंन्नो, संण्हो च पटिभावना।	विद्वान सदाचार परायण, स्नेही आणि प्रतिभावान. । एकांतसेवी तसेच चित्त–संयमी, अशा
निवातवुत्ति अत्थद्धो, तादिसो लभते यसं ॥ २३ ॥	पुद्गल यशाचा त्याला लाभ होतो. ॥ २३ ॥
उट्ठानको अनलसो, आपदासु न वेधति।	उद्योगी, अनाळशी, आपत्तिमधे न डगमगणारा, अटुट–नियम असणारा जगविजेता, यशाचा
अच्छिन्नवुत्ति मेधावी, तादिसो लभते यसं ॥ २४ ॥	(ओळखिचा) त्याला लाभ होत असतो. ॥ २४ ॥
संगाहको मित्तकरो, वदञ्ञू वीतमच्छरो।	मित्रांना एकत्र करणारा, मित्रांचे काम करणारा, दाह रहित. । नेता–विनेता–अनुनेता (पुद्गल),
नेता विनेता अनुनेता, तादिसो लभते यसं ॥ २५ ॥	यशाला प्राप्त करीत असतो. ॥ २५ ॥
दानञ्च पेय्यवज्जञ्च, अत्थचरिया च या इध।	जेव्हा की येथे दान, प्रिय वचन, अर्थचर्या करीत असतो आणि त्या–त्या व्यक्तिमधे योग्यते
समानत्तता च धंम्मेसु, तथ्त तथ्त यथारहं।	अनुसार समानतेचे वर्तन करीत असतो. । येथिल भुलोकावरील संग्राहक चालत्या रथाच्या
एते खा संगहा लोके, रथस्साणीव यायतो ॥ २६ ॥	आस आणि जुवाच्या सारखे असतात. ॥ २६ ॥
एते च संगहा नास्सु, न माता पुत्तकारणा।	जसे याप्रकारे भुतळावरील संग्रहण नसेल तर, नाही माता पुत्राकडून मान–सन्मान मिळत
लभेथ मानं पूजं वा, पिता वा पुत्तकारणा ॥ २७ ॥	आणि नाही पिता पुत्राकडून मान–सन्मान मिळत. ॥ २७ ॥
यस्मा च संगहा एते, सम्मपेक्खंति पंडिता।	यासाठी विद्वान लोक या संग्रहणाला चांगल्या प्रकारे सांभाळून ठेवितात. । त्यासाठी ते
तस्मा महत्तं पप्पोंति, पासंसा च भवंति ते" ति ॥ २८ ॥	मोठेपण मिळवितात आणि संम्माननिय होतात. ॥ २८ ॥

उपालि–सुत्त

– सुणोहि यस्साहं सावको ति – (एका मी कुणाचा श्रावक आहे?)

"तेन हि, भंते ! सुणोहि यस्साहं सावको ति – धीरस्स	धीर मोहाला त्यागणारे, खंडित–खीळ विजित–विजय, निर्दुःख सुसमचित्त, वृद्ध–शील
विगतमोहस्स, पभिन्नखीलस्स विजितविजयस्स।	चांगले (सुविद्वान) प्रज्ञासंपन्न, विश्वाचे तारणकरते विमल, त्या भगवंतांचा मी श्रावक
अनीघस्स सुसमचित्तस्स, वुद्धसीलस्स साधुपञ्ञस्स।	आहे. ॥ १ ॥
वेसमंतरस्स विमलस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि ॥ १ ॥	
अकथंकथिस्स तुसितस्स, वंतलोकामिसस्स मुदितस्स।	अकथं–कथि संतुष्ट, लोक–भोग–वमन करीत असलेले मुदित (चांगले), श्रमण झालेले
कतसमणस्स मनुजस्स, अंतिमसारीरस्स नरस्स।	मनुज (मनुष्य), अंतिम शरिर असलेले नर, अनुपम विरज, त्या भगवंतांचा मी श्रावक
अनोपमस्स विरजस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि ॥ २ ॥	आहे. ॥ २ ॥
असंसयस्स कुसलस्स, वेनयिकस्स सारथिवरस्स।	संयम–रहित कुशल, विनायांनी युक्त बनविणारे, श्रेष्ठ सारथी, अनुत्तरित रूचिर धंम्मवान
अनुत्तरस्स रूचिरधंम्मस्स, निक्खंखस्स पभासकस्स।	(जगण्याची शैली), निराकांक्षी प्रभाकर, मान–छेदक वीर, त्या भगवंतांचा मी श्रावक
मानच्छिदस्स वीरस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि ॥ ३ ॥	आहे. ॥ ३ ॥
निसभस्स अप्पमेय्यस्स, गंभीरस्स मनोपत्तस्स।	उत्तमसभ्य अप्रमेय्य, गंभिर (चिंतनयुक्त) मुनित्त्व प्राप्त, क्षमेंकर मुक्त ज्ञानी बोलणारे,

खेमंकरस्स वेदस्स, धंम्मट्ठस्स संवुतत्तस्स |
संगातिगस्स मुत्तस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ४ ||

धंम्मार्थवान (जीवन जगण्याची कला) सुसंयत, संगरहित मुक्त, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ४ ||

नागस्स पंतसेनस्स, खीणसंयोजनस्स मुत्तस्स |
पटिमंतकस्स धोनस्स, पन्नधजस्स वीतरागस्स |
दंतस्स निप्पपञ्चस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ५ ||

नागासारखे एकांतात आसनस्थ, संयोजन रहित मुक्त असलेले, प्रति–मंत्रक (वाद दक्ष) धौत (खेळणारे), मिळविलेला ध्वज वित–रागयुक्त, दातांनी निषप्रपंच असलेले, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ५ ||

इसिसत्तमस्स अकुहस्स, तेविज्जस्स ब्रम्हपत्तस्स |
न्हातकस्स पदकस्स, पस्सद्धस्स विदितवेदस्स |
पुरिंददस्स सक्कस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ६ ||

ऋषि–सप्तम (सर्व ज्ञानी) अ–पाखंडी, त्रिविद्यायुक्त सर्वोत्तम ज्ञान मिळविलेले, स्नातक पदवीसारखे, प्रत्येकशब्द सांगितले तसे समजून बोलणारे, पुरंदर दहा शाक्यांप्रमाणे, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ६ || [इसिसत्तमस्स = अंतिम सात बुद्ध.]

अरियस्स भावितत्तस्स, पत्तिपत्तस्स वेय्याकरणस्स |
सतिमत्तो विपस्सिस्स, अनभिनतस्स नो अपनतस्स |
अनेजस्स वसिप्पत्तस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ७ ||

आर्य भावित सत्य, प्राप्तव्य प्राप्त वैय्याकारण, स्मृतिमान विपश्यी, अनाभिमानी अनावनत, अचंचल विपश्यी, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ७ ||

समुग्गतस्स झायिस्स, अननुगतंतरस्स सुद्धस्स |
असितस्स हितस्स, पविवित्तस्स अग्गप्पत्तस्स |
तिण्णस्स तारयंतस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ८ ||

संम्यक गत ध्यानी, अरममान चित्त सशुद्ध, असित (शुद्ध) प्रकारे हितावह, प्रविवेक प्राप्त अग्र (प्रथम) मार्गस्थ, अंधारात प्रकाशमान तारण करणारे, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ८ ||

संतस्स भुरिपञ्ञस्स, महापञ्ञस्स वितलोभस्स |
तथागतस्स सुगतस्स, अप्पटिपुग्गलस्स असमस्स |
विसारदस्स निपुणस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि || ९ ||

शांतिपूर्ण खुप प्रज्ञावान, मोठ्या प्रज्ञेचे (ज्ञानाचे) जाणकार, तथागत सुगत, अतुलनिय पुद्गल असामान्य, विशारदेत निपुण असलेले, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे. || ९ ||

तण्हंच्छिदस्स बुद्धस्स, वीतधूमस्स अनुपलित्तस्स |
आहुनेय्यस्स यक्खस्स, उत्तमपुग्गलस्स अतुलस्स |
महतो यसग्गपत्तस्स, भगवतो तस्स सावकोहमस्मि" ति || १० ||

तृष्णा रहित असलेले बुद्ध, ते धावण्यापासून अलिप्त असलेले, आमंत्रण करून बोलाविलेले यक्ष, उत्तम पुद्गल असलेले अतुलनिय, महान उत्तम यश मार्गस्थ, त्या भगवंतांचा मी श्रावक आहे." || १० ||

"कदा सञ्ञुळ्हा पण ते, गहपति ! इमे समणस्स गोतमस्स वण्णा" ति?

"गृहपति ! श्रमण गौतमाचे हे गुण तुला कदीपासून समजले?"

"सेय्यथापि, भंते ! नानापुप्फानं महापुप्फरासि, तमेनं दक्खो
मालाकारो वा मालाकारंतेवासी वा विचित्तं मालं गंथेय्य;
एकमेव खो, भंते ! सो भगवा अनेकवण्णो अनेकसतवण्णो |
को हि, भंते ! वण्णारहस्स वण्णं न करिस्सती" ति !

"भंते ! जसे वेगवेगळ्या अनेक पुष्पांची एक मोठी राशी घ्या, एक दक्ष माळकरी वा माळीच्या हाताखाली शिक्षण घेणारा त्याच्या घरातील शिष्य विचित्र माळा गुंथतो; त्या प्रकारे भंते ! ते भगवान अनेक गुणांनी युक्त असलेले, अनेक शतगुण वर्ण असलेले आहेत. भंते ! प्रशंसनिय रहस्य असलेले त्यांची प्रशंसा कोण नाही करणार !"

पुञ्ञानुमोदना (पुण्यानुमोदन)

इदं नो ञातीनं होतु | सुखिता होंतु ञातयो || १ ||

एत्तावता च अम्हेहि संभतं पुञ्ञसंपदं |
सब्बे देवा अनुमोदंतु सब्बसंपत्ति सिद्धिया || २ ||

हे जे आम्ही कुशल कर्म केलेले आहे. सर्वसज्जन त्याला अनुमोदन देवोत, त्यामुळे सर्व संपत्तीची वृद्धी होवो. || २ ||

एत्तावता च अम्हेहि संभतं पुञ्ञसंपदं ।	हे जे आम्ही कुशल कर्म केलेले आहे. सर्वसत्ता त्याला अनुमोदन देवोत, त्यामुळे सर्व
सब्बे सत्ता अनुमोदंतु सब्बसंपत्ति सिद्धिया ॥ ३ ॥	संपत्तीची वृद्धी होवो. ॥ ३ ॥
दानं ददंतु सद्धाय सीलं रक्कखंतु सब्बदा ।	श्रध्देने दान देण्यांत येवो. शिलांचे पालन केले जावो. भावना संपादन
भावनाभिरता होंतु गच्छंतु देवतागता ॥ ४ ॥	करण्यात येवो, आणि निर्वाण गती मिळो. ॥ ४ ॥
सब्बे बुद्धा बलप्पत्ता पच्चेकानञ्च यं बलं ।	सर्व बळ प्राप्त बुद्धांच्या आणि आर्हंतांच्या प्रतापाने आपले सर्व प्रकारे
अरहंतानञ्च तेजेन रक्खं बंधामि सब्बसो ॥ ५ ॥	रक्षण होवो आणि सर्वांना बळ प्राप्त होवो. ॥ ५ ॥
आकासट्ठा च भूम्मठा, देवा–नागा महिध्दिका ।	आकाशात आणि भूमीवर राहणाऱ्या महाप्रतापी देवलोक आणि नागलोक ह्या कुशल
पुञ्ञं तं अनुमोदित्वा, चिरं रक्खन्तु सासनं ॥ ६ ॥	कर्माचे अनुमोदन करून चिरकाळापर्यंत बुद्ध शासन आपले रक्षण करो. ॥ ६ ॥
आकासट्ठा च भूम्मठा, देवा–नागा महिध्दिका ।	आकाशांत आणि भूमीवर राहणाऱ्या महाप्रतापी देवलोक आणि नागलोक ह्या पुण्याचे
पुञ्ञं तं अनुमोदित्वा, चिरं रक्खन्तु देसनं ॥ ७ ॥	अनुमोदन करून चीरकाळापर्यंत धम्मोपदेश आपले रक्षण करो. ॥ ७ ॥
आकासट्ठा च भूम्मठा, देवा–नागा महिध्दिका ।	आकाशात आणि भूमीवर राहणाऱ्या महाप्रतापी देवलोक आणि नागलोक ह्या पुण्याचे
पुञ्ञं तं अनुमोदित्वा, चिरं रक्खन्तु मं / त्वं परन्ति ॥ ८ ॥	अनुमोदन करून चीरकाळापर्यंत माझे / तुमचे रक्षण करो. ॥ ८ ॥
देवो वस्सतु कालेन सस्ससंपत्ति हेतु च ।	
फीतो भवतु लोको च राजा भवतु धंम्मिको ॥ ९ ॥	
इच्छितं पत्थित तं तुम्ह खिप्पमेव समिज्झतु	तुझ्या इच्छित आणि पार्थित सर्व वस्तु तुला शिघ्र मिळोत. तुझे चित्ताचे सर्व संकल्प
सब्बे पुरेंतु चित्तसंकप्पा चंदो पन्नरस्सो यथा ॥ १० ॥	पौर्णिमेच्या चंद्राप्रमाणे पूर्ण होवोत. ॥ १० ॥
आयु आरोग्य संपत्ती सग्गसंपत्तिमेवचं	तुला आयुष्य, आरोग्य, संप्पत्ति, सग्या सोयर्यांचे संपत्तीचे सुख, स्वर्ग आणि निर्वाणाचे
ततो निब्बानसंपत्ति इकींना ते समिज्झतु ॥ ११ ॥	सुख मिळोत. ॥ ११ ॥
अभिवादन सिलिस्स निच्चं वद्धापच्चायनो चत्तारो	अभिवादन हे ज्यांचे शील आहे, जो नित्य वृद्धांना सन्मान देतो,
धम्मा वढंति आयु, यंण्णो बलं, सुखं बलं ॥ १२ ॥	त्याचे चार गुणधर्म वाढतात, आयुष्य, वर्ण, सुख आणि बळ. ॥ १२ ॥

(स्वतःसाठी पुण्यानुमोदन करतांना 'त्वं' च्या ऐवजी 'म' म्हणावे.)

– क्षमा–याचना –

उत्तमङ्गेन वन्देहं पादपंसुवरुत्तमं ।	बुद्धांच्या पवित्र चरणधुळीला नतमस्तक होऊन वंदन करतो/करते. बुद्धांच्यासंबंधी
बुद्धो यो खलितो दोसो, बुद्धो खमतु तं ममं ॥ १ ॥	माझ्या हातून काही दोष घडला असेल, तर त्याबद्दल मला क्षमा असो. ॥ १ ॥
उत्तमङ्गेन वन्देहं धम्मंच, दुविधंवरं ।	दुसऱ्यांदा सर्व दृष्टीनी श्रेष्ठ असलेल्या धम्माला नतमस्तक होऊन वंदन करतो/करते.
धम्मे यो खलितो दोसो, धम्मो खमतु तं ममं ॥ २ ॥	धम्मासंबंधी माझ्याकडून काही दोष घडला असेल, तर त्याबद्दल मला क्षमा असो. ॥ २ ॥
उत्तमङ्गेन वन्दे हं संघञ्च तिविधोत्तमं ।	तिन्ही प्रकारांनी श्रेष्ठ असलेल्या या संघाला नतमस्तक होऊन वंदन करतो/करते. संघासंबंधी
संघे यो खलितो दोसो, संघो खमतु तं ममं ॥ ३ ॥	जर माझ्याकडून काही दोष घडला असेल, तर मला त्याबद्दल क्षमा असो. ॥ ३ ॥

ञ्ञू ञ्चि ञे ञ्ञु ञ्चे ञ्ञा ञ्ञो ञा ञु ञ्च ञ्ञे ञ्ञं ण्हं ण्णा ण्णो ण्णं –